

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Radiatorenstraat

Vilvoorde, Vlaams-Brabant

2025K198

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Merlijn De Baene

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	9
1.2.1 Landschappelijk kader	9
1.2.2 Historisch kader	15
1.2.3 Archeologisch kader	25
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	35
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de vervanging van een brug van de Radiatorenstraat over de Zenne alsook de realisatie van een nieuwe ontsluitingsweg voor vrachtverkeer op de linkeroever van de Zenne. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 7679 m², over het volledige plangebied worden bodemingrepen voorzien.

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als industriegebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000 m² bedraagt.

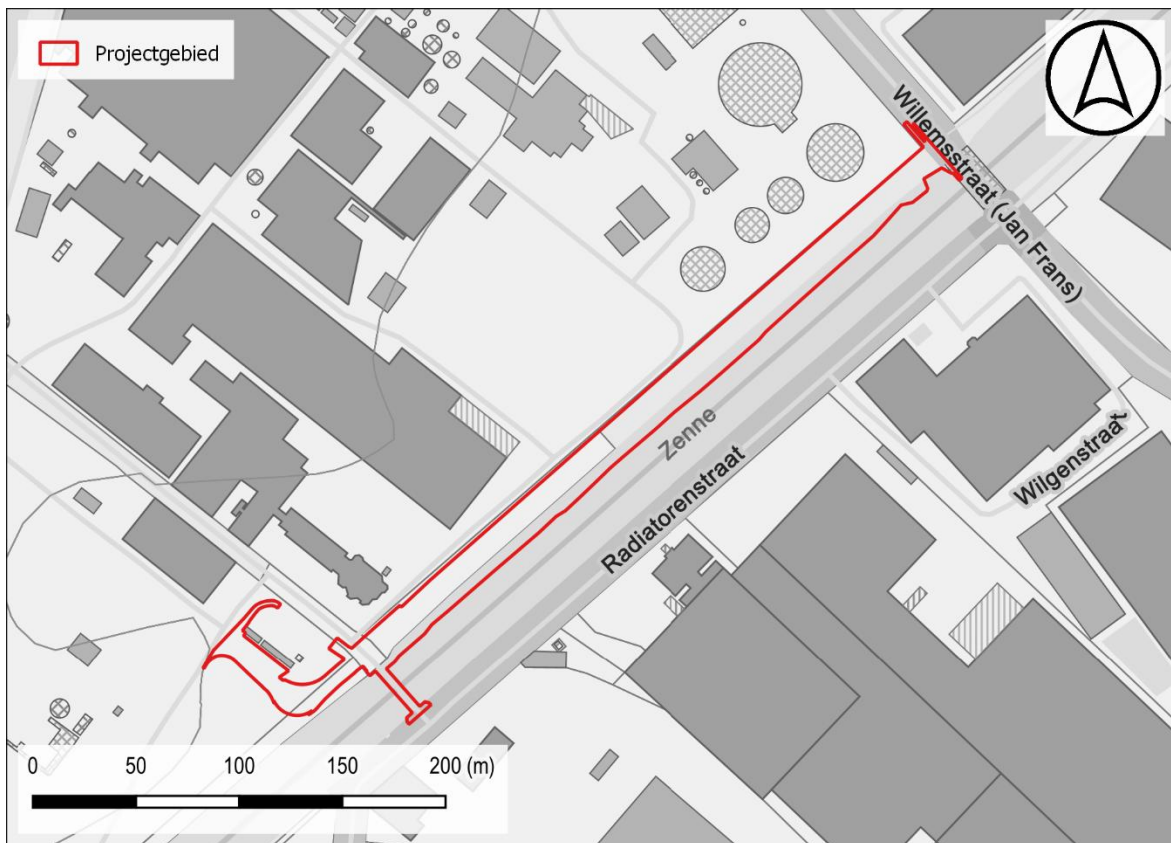
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

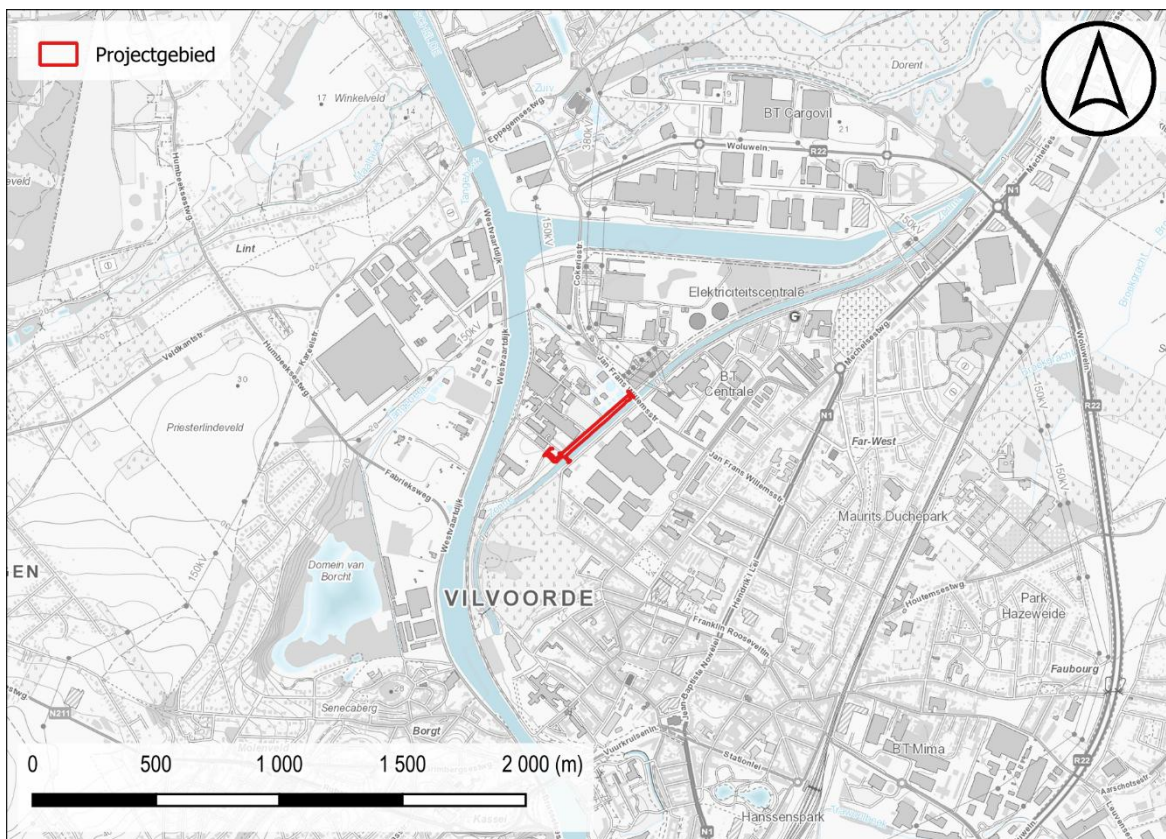
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025K198	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 153340	Y ₁ : 180612
	X ₂ : 153909	Y ₂ : 181019
KADASTER	Vilvoorde, Afdeling 3, Sectie E, nr's: 67s4, 64/4, 66p3, 67r4 Figuur 1	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 *Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied*

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 *Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO*

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

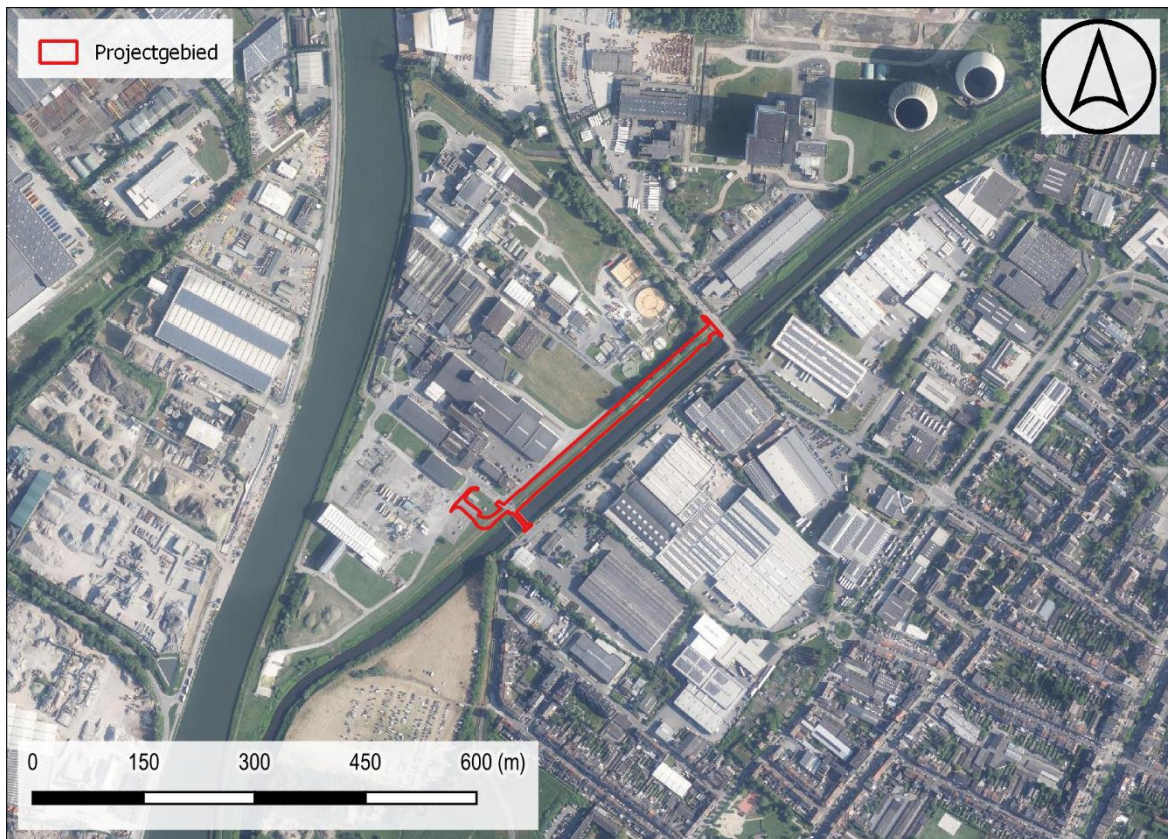
1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Vilvoorde, in de provincie Vlaams-Brabant. Het terrein situeert zich langs de noordelijke zijde van een gekanaliseerd deel van de Zenne. Ten noorden situeert zich een bedrijventerrein. De stadskern van Vilvoorde situeert zich ruim 1 km ten zuiden.

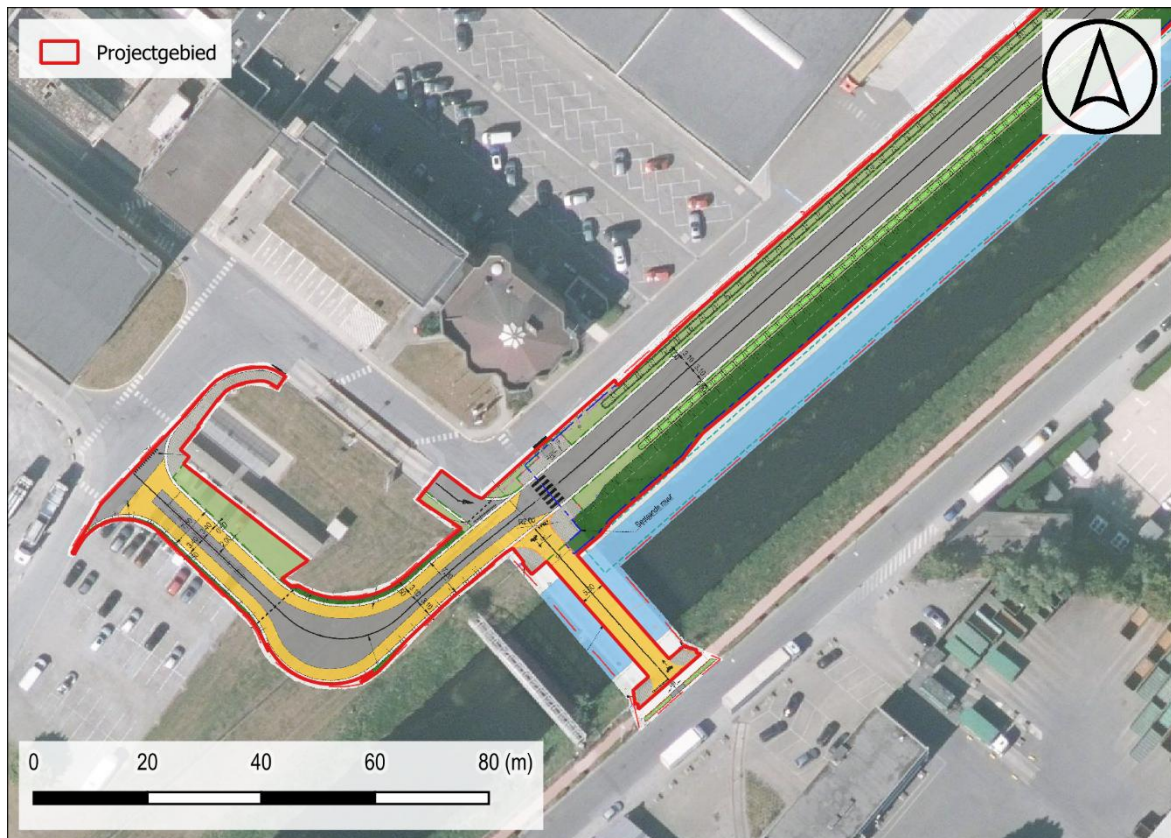

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

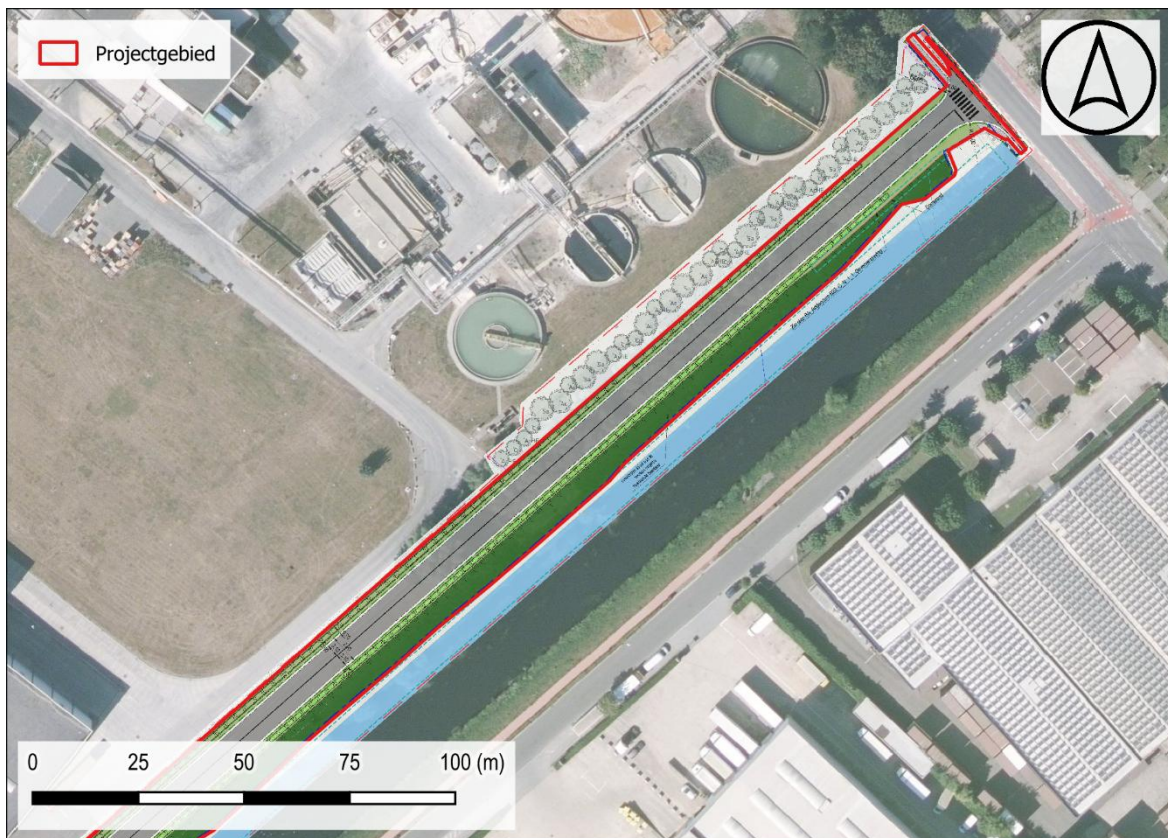
1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 7679 m², over het volledige plangebied worden bodemingrepen voorzien.

De opdrachtgever plant de vervanging van de brug van de Radiatorenstraat over de Zenne door een fietsbrug en de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg voor vrachtverkeer op de linkeroever van de Zenne tussen de brug en de volgende brug in de Jan Frans Willemsstraat. Ter hoogte van de nieuwe weg dient men uit te gaan van een bodemingreep van ca. 50 cm-mv, ter hoogte van de brug kan uitgegaan worden van een integrale verstoring.

Figuur 4: Inplantingsplan t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

Figuur 5: Inplantingsplan t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied is gelegen binnen de **stedelijke gebieden en havengebieden** van de agglomeratie Vilvoorde. Wat betreft het ontstaan van de stad is de gunstige ligging aan de Zenne, aan het einde van de Zennevallei tussen twee heuvelruggen en aan het begin van een vlak landschap een zeer bepalende factor geweest.

Vilvoorde is gegroeid vanuit een nederzetting nabij een voorde in de Zenne en kruispunt van verschillende wegen. De groei en ontwikkeling van de stad is dan ook onlosmakelijk verbonden met de rivier. Gelet op het urbane karakter van de omgeving, de verschillende kanalen, wegen en industriezones is het oorspronkelijke landschap rondom de stad reeds grondig gewijzigd. Het plangebied bevindt zich ten noordwesten van het stadscentrum, in het vroegere overstromingsgebied langs de Zenne.

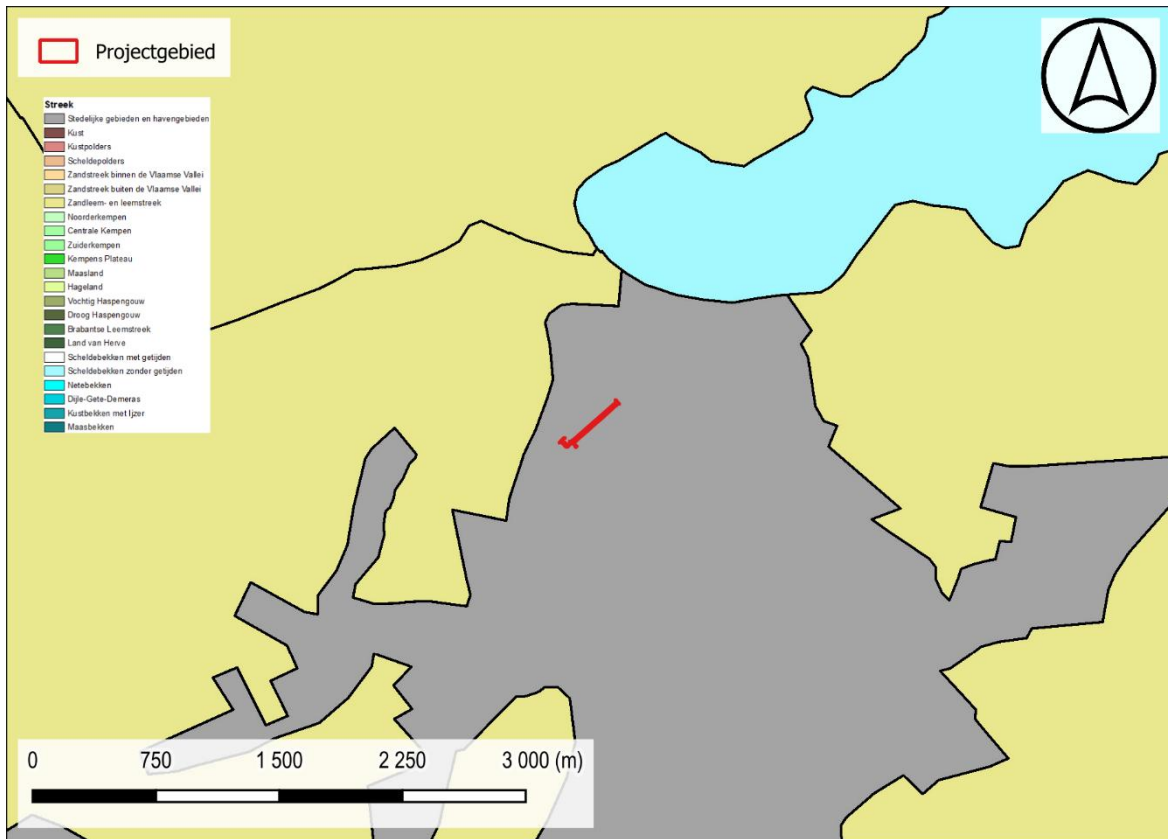
Het terrein bevindt zich evenwijdig met de Zenne. Het lokaal hoogtemodel situeert het projectgebied op een hoogte van **ca. +12.6 tot +13.4m TAW**. Het lokaal hoogtemodel doet vermoeden dat in het verleden reeds maaiveldwijzigingen hebben plaats gevonden bij de kanalisering van de Zenne. De omvang van deze maaiveldwijzigingen of de impact op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is op basis van de beschikbare gegevens niet met zekerheid te bepalen.

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Egem (Formatie van Tielt). De **Formatie van Tielt** bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment. Het **Lid van Egem** bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

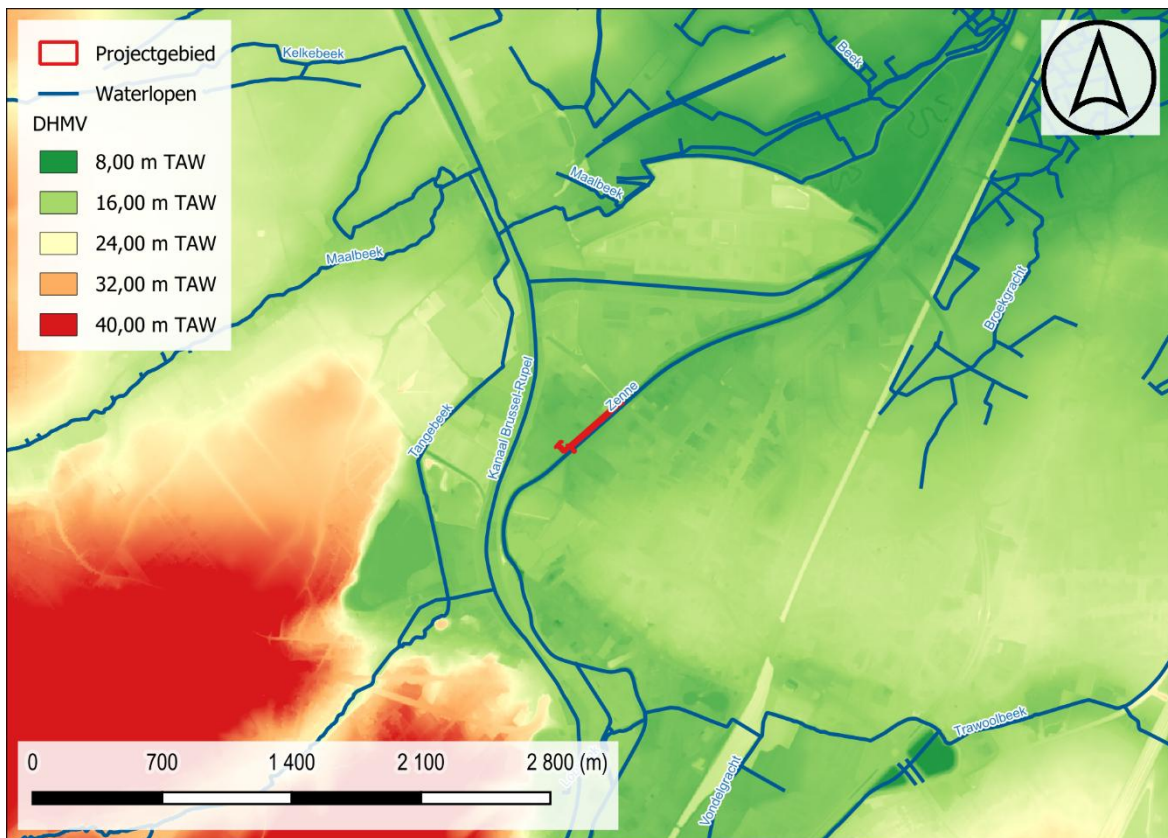
Het projectgebied is voornamelijk gelegen in het Quartair Type 3a en in beperkte mate in het oosten ter hoogte van het projectgebied 1a. Het **Type 3a** bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene. Binnen deze afzetting kunnen mogelijk hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen. Lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclus) van het Holocene en mogelijk Tardiglaciaal. Het **Type 1a** bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Deze fluviatiele afzetting is mogelijk aanwezig. Hierboven is een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene aanwezig (zand tot zandleem). Deze eolische afzetting kan hellingsafzettingen van het Quartair bevatten en kan mogelijk afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclus) van het Holocene en mogelijk Tardiglaciaal.

De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied geen informatie weer. Verder noordwaarts zijn grote polygonen opgehoogde gronden weergegeven. Richting het zuiden zijn voornamelijk nattere zandleembodems aangeduid. Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

De drogere randen van de Zennevallei en iets hogere opduikingen binnen het overstromingsgebied waren ongetwijfeld zeer **aantrekkelijk voor groepen jager-verzamelaars**. Gelet op de ligging op de rand van het overstromingsgebied wordt in dit geval uitgegaan van een relatief éénduidige en oppervlakkige archeologische situatie.

Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

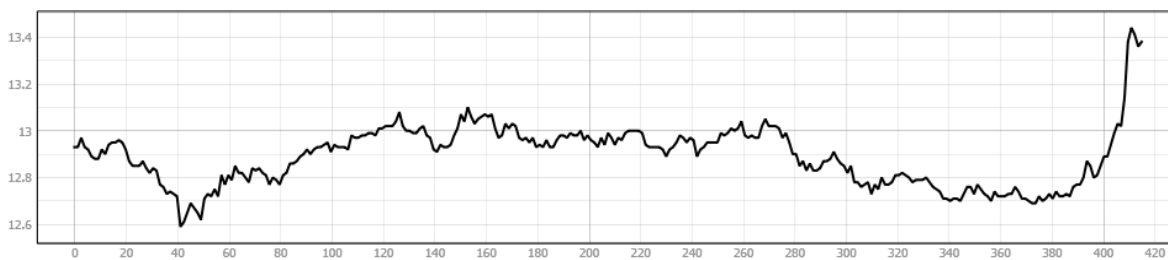
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

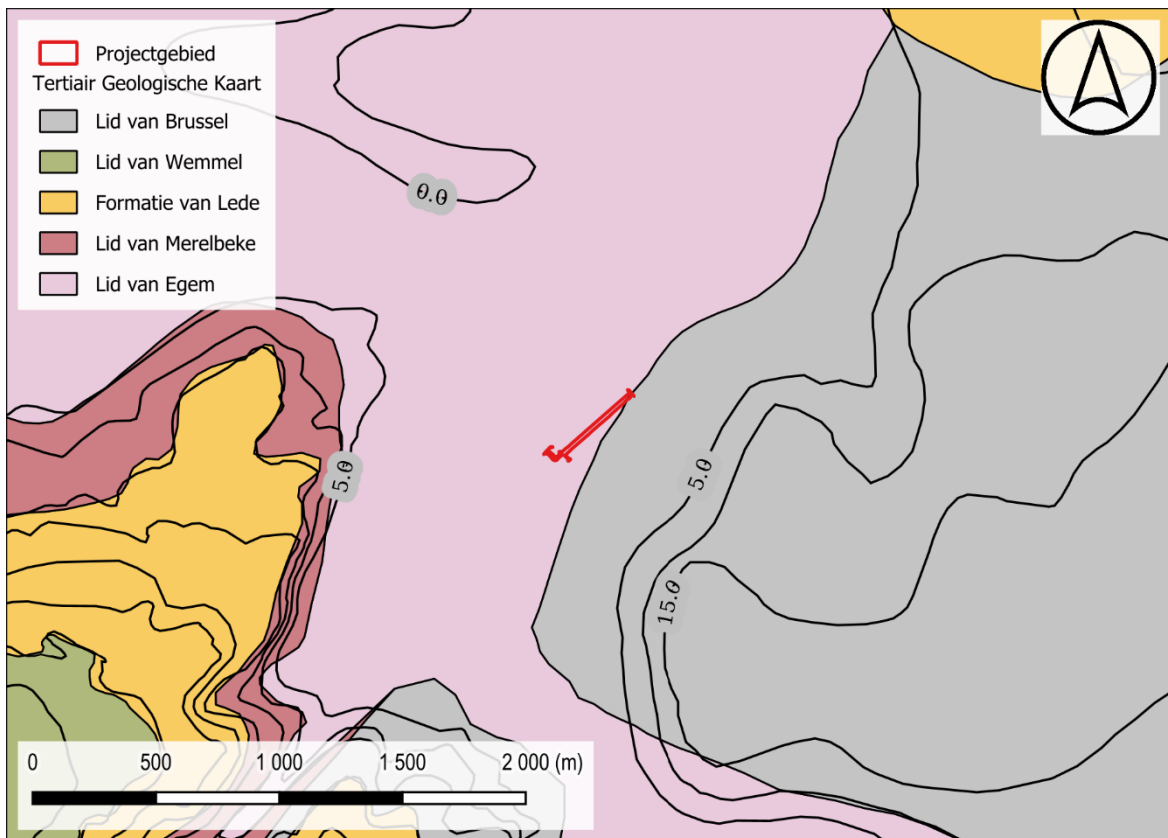
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

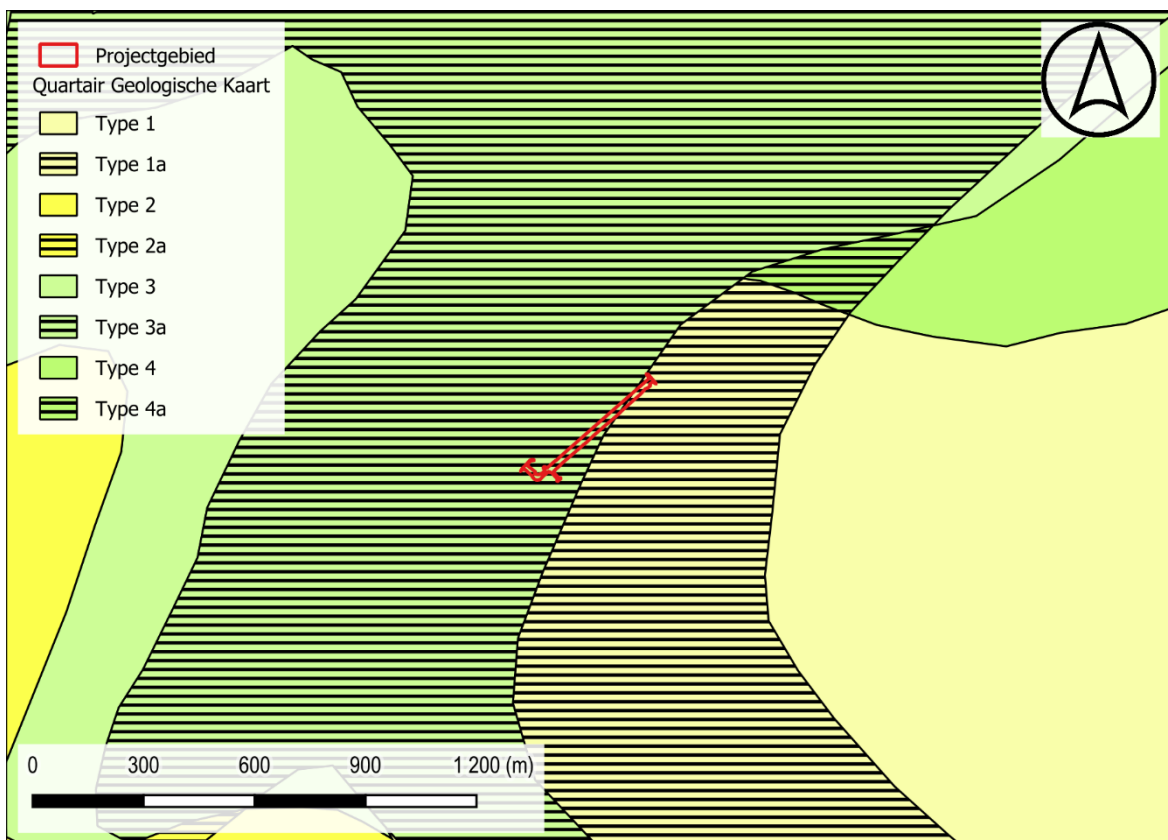
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

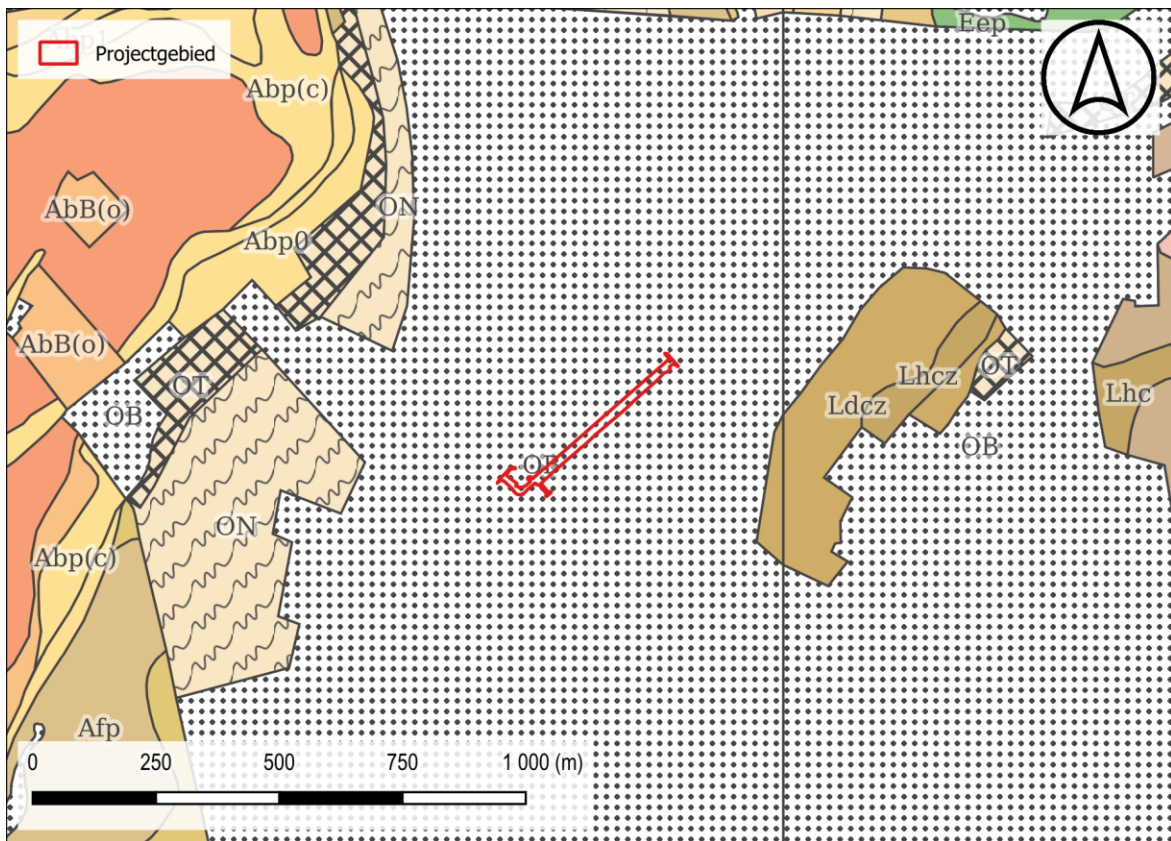
Figuur 10: Hoogteverloop ZW-NO

Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

I. Vilvoorde

De oudste kern van Vilvoorde, vermoedelijk een Nervische nederzetting, valt volgens J. Verbesselt te situeren op de westelijke oever, vóór de Zenneovergang of zogenaamde Voorde, tevens een belangrijk strategisch punt; op deze plaats kwamen een aantal wegen samen tot één baan, die verder liep aan de overzijde van de Zenne en zo de as zou vormen van de latere stad, waarvan de plattegrond bijgevolg oost-west georiënteerd was. Deze as vormde niet alleen de verbinding tussen beide Zenneoeveren maar ook tussen Koningslo en Houtem, twee van oudsher uitgestrekte landbouwgebieden, respectievelijk ten zuidwesten en ten noordoosten van de latere handelskern.

Officieel is er voor het eerst sprake van Vilvoorde als *Filfurdo*-volgens sommige historici mogelijk in de betekenis van een doorwaadbare plaats- in een document van 779, waarin verwezen wordt naar de schenking van Vilvoorde als koninklijk fiscusdomein, door Pepijn van Herstal aan de abdij van Chèvremont bij Luik.

Er vond een kernverschuiving plaats naar de overzijde van de Zenne, vermoedelijk kaderend in een verschuiving van de machtsposities die resulteerde uit de voortdurende machtsstrijd tussen de Berthouts met hun burcht aan de ene zijde van de Zenne nabij het kruispunt van de banen uit Asse en Vlaanderen en de hertogen van Brabant aan de andere zijde. Het bezit van Vilvoorde was immers van essentieel belang gezien de sleutelpositie op de Zenne als toegang tot de Schelde en Antwerpen en de beheersing van het voornaamste Brabantse wegennet tussen het graafschap Vlaanderen en het hertogdom Leuven.

Volgens J. Verbesselt ontstonden in de loop van de tiende eeuw ook al een marktcentrum en een portus, de hoofdbestanddelen voor het ontstaan van een stad. Bovendien verleende hertog Hendrik I in 1192 de Stadskeur(e), niet in de laatste plaats om van Vilvoorde een bolwerk te maken in zijn strijd tegen de heren van Grimbergen. De basis voor de ontwikkeling tot een welvarende gemeente was gelegd. Tijdens de dertiende en veertiende eeuw groeide Vilvoorde uit tot een belangrijk Brabants handelscentrum, vooral door het samenkoppelen van de domaniale en feodale kernen via de Meer, de hoofdader voor het plaatselijke verkeer en de handel. In de eerste helft van de dertiende eeuw werd de loop van de Woluwe (1208) omgelegd om de hertogelijke molens van water te voorzien en in 1357 werden er stadswallen opgericht met vijftientig wachttorens en vier poorten. Het sluitstuk van het verdedigingssysteem, in het bijzonder de plaatselijke burcht werd gebouwd in 1375 onder de leiding van Adam Gherijs, tevens bouwmeester van de Onze-Lieve-Vrouw-van-Goede-Hoopkerk, waarvan de bouw werd aangevat in 1342. De burcht was in eerste instantie bedoeld om gebruikt te worden als staatsgevangenis en om de machtige steden Brussel en Leuven in bedwang te houden; het begijnhof, opgericht in de eerste helft van de dertiende eeuw, en ook het Onze-Lieve-Vrouwegasthuis, gegroeid uit een middeleeuwse pelgrimsherberg, kenden hun grootste bloei in de veertiende eeuw.

Handel en nijverheid werden aangemoedigd zodat vooral de laken- en steennijverheid (zandsteengroeven in Houtem, Peutie, Melsbroek, Steenokkerzeel, Machelen, Diegem en Grimbergen) tot bloei kwamen en een hoogtepunt bereikten in de veertiende eeuw. Gedurende deze eeuw werd te Vilvoorde kwaliteitslaken vervaardigd, dat het belangrijkste exportproduct werd van de stedelijke economie. In functie van de steennijverheid was Vilvoorde vooral belangrijk als binnenhaven op de Zenne, van waaruit de steen verder werd vervoerd. Kortom, als garnizoensplaats en als residentie voor de hertogen van Brabant, groeide Vilvoorde uit tot een strategisch, politiek en economisch centrum. De schepenbank ging ten hoofde bij de schepenbank van Brussel tot in 1489, daarna bij de Raad van Brabant.

Op het plan van Vilvoorde met omgeving van circa 1550, getekend door Jacob van Deventer zien we een ovaalvormige, omwalde stad, gelegen in een bocht van de Zenne. In de omwalling bevinden zich vier poorten, ter hoogte van de voornaamste wegen: de Vlaamsepoort aan de huidige Vlaanderenstraat, de Mechelsepoort aan de Mechelsesteenweg, de Leuvensepoort aan de Leuvensestraat ter hoogte van de huidige Ferdinand Campionlei en de Brusselsepoort in de huidige Koepoortstraat. De kerk bevindt zich op een eilandje, omgeven door de Woluwe en de Trawoolbeek, die beide verderop uitmonden in de Zenne, terwijl het kasteel gelegen is buiten de eigenlijke kern, vlak bij de Zenne.

Ten gevolge van de sterke concurrentie op de lakenmarkt werd de stad vanaf het einde van de veertiende en vooral tijdens de vijftiende eeuw getroffen door toenemend economisch verval. De genadeslag kwam in 1489 toen Vlaanderen en een groot deel van Brabant in opstand kwamen tegen Maximiliaan van Oostenrijk. Vilvoorde dat zijn vorst trouw bleef en troepen leverde voor het machtsherstel, werd door Brusselse benden voor een groot deel verwoest. Het verval werd bijkomend bespoedigd door de godsdienstoorlogen in de zestiende en zeventiende eeuw. De economie kwam niet opnieuw op gang en Vilvoorde verviel voor lange tijd tot een verarmde plattelandsgemeente. Geleidelijk zal Brussel trouwens de rol van Vilvoorde overnemen.

Vanaf 1725 zien we een lichte industriële heropleving, voornamelijk bevorderd door de toenemende havenactiviteit, maar ook de textielsector en de leerlooierijen leverden een belangrijke bijdrage. Toch bleef Vilvoorde tot het einde van het Ancien Regime haar hoofdzakelijk agrarisch karakter bewaren. In 1781 werd beslist de stadspoorten te ontmantelen, hoewel de uitvoering nog enige tijd op zich liet wachten en pas in 1788 werd bekend gemaakt dat de poorten zouden vervangen worden door baren; het vervallen kasteel van 1375 werd met de grond gelijkgemaakt en een overgroot gedeelte van het afbraakmateriaal werd gerecupereerd voor de bouw van het tuchthuis (1774). Over de Zenne werd een nieuwe brug gelegd en het weggennet werd verbeterd.

Tot het begin van de negentiende eeuw behield de stad haar oude geografische patroon bestaande uit een beperkte stadskern, omgeven door uitgestrekte landerijen en beemden. In de negentiende en twintigste eeuw zal dit uitgesproken landelijke karakter echter aanzienlijke wijzigingen ondergaan; geleidelijk zal Vilvoorde immers uitgroeien tot een nijverheidsgebied, een evolutie die werd bevorderd door de aanleg van de spoorlijn Brussel-Mechelen (1835); waar de bedrijven oorspronkelijk echter werden ingeplant binnen de stadskern in de nabijheid van het Woluwekanaal en de spoorweg, zal er omstreeks de eeuwwisseling een verschuiving optreden naar de noord-zuid gerichte Willebroeksevaart en de zeehaven van Brussel.

In de periode 1846-1880 kwamen een drietal industrietakken tot grotere ontwikkeling: de scheikundige nijverheid, de voeding en de textielsector. Daarnaast won ook de metaalverwerkende sector aan belang. Een rechtstreeks gevolg hiervan was een sterke toename van de arbeidersklasse en een demografische groei in het kader van de tewerkstelling. Door het ontmantelen van de vesten vanaf 1851 kon de stad zich gemakkelijk uitbreiden: er ontstonden typische arbeiderswijken als Far West, Faubourg en Broek, respectievelijk gelegen ten noordoosten, ten oosten en ten zuiden van het stadscentrum. In de omgeving van het station kwam een nieuwe burgerwijk tot stand.

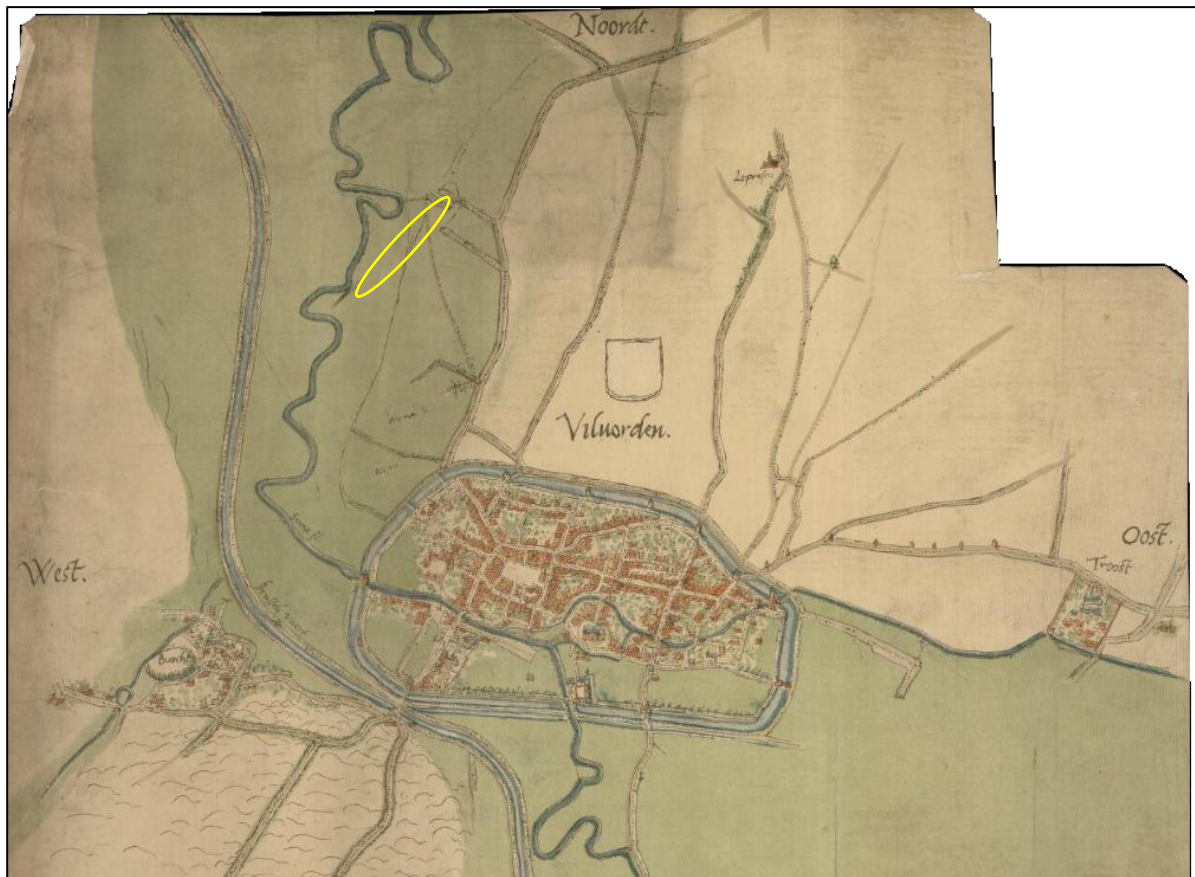
Tot op heden bleef de historische stadsplattegrond duidelijk bewaard in het stratenpatroon; de ovaalvormige historische kern ligt gevat tussen de Willebroeksevaart in het westen en de spoorlijn Brussel-Antwerpen in het oosten en bevat ongetwijfeld de oudste architectuur met een aantal belangrijke historische gebouwen. Uitzondering vormt het stationskwartier dat in het laatste kwart van de negentiende eeuw planmatig werd aangelegd ten zuidoosten van de historische kern en volgebouwd werd met residentiële huizenrijen. De jongste decennia werd er trouwens gaandeweg meer aandacht besteed aan de verfraaiing van het stadsbeeld en de modernisering van straten en pleinen.²

II. Projectgebied

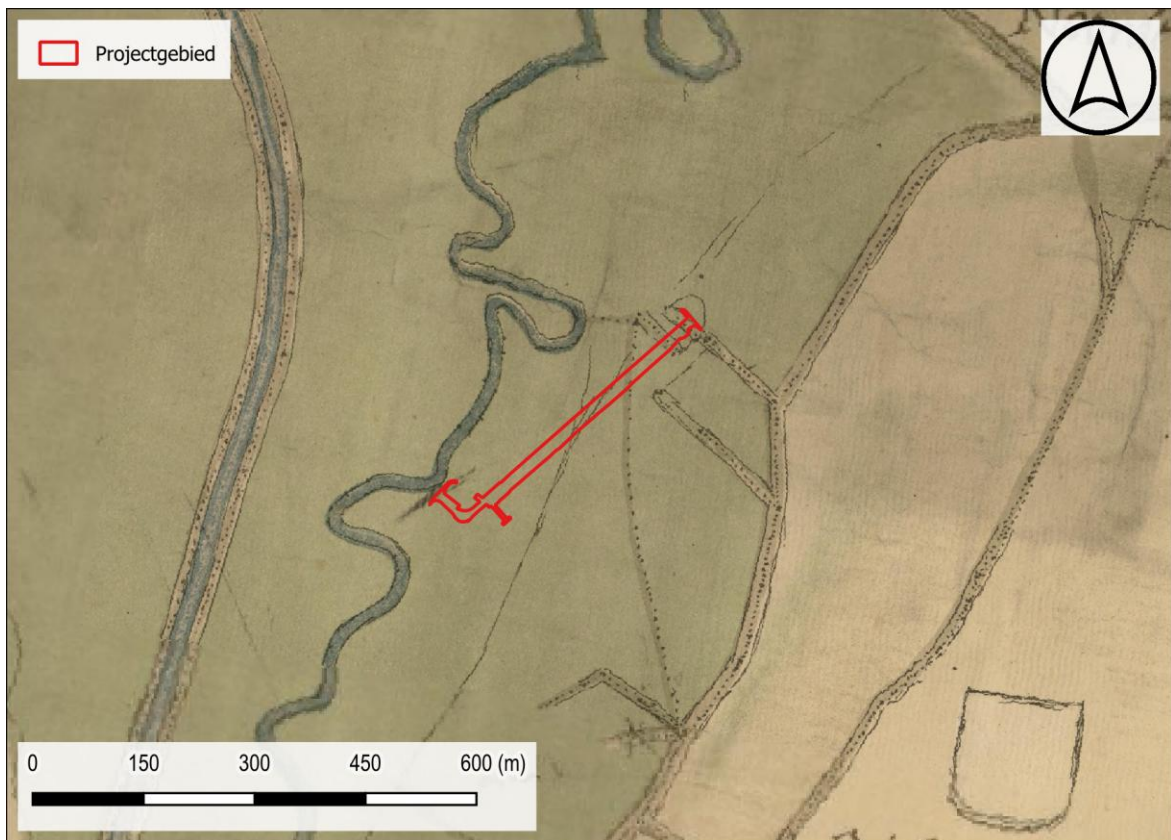
De kaart van Jacob van Deventer (ca. 1545) toont dat het projectgebied zich een stuk buiten het centrum van Vilvoorde situeert ter hoogte van het meersgebied van de kronkelende Zenne. Aan oostelijke zijde zijn een aantal wegen afgebeeld en in het westen het Kanaal Brussel-Rupel. Eén van de meanders net ten westen van het projectgebied wordt op de latere Ferrariskaart (ca. 1771-77) afgebeeld als af *hoefijzermeer*. De 19e-eeuwse kaarten tonen een gelijk beeld. Het bleef gelegen op de rand van het meersgebied (west) en het akkerland (oost).

De topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (ca. 1950-70) geeft reeds grotendeels de huidige situatie weer. Hier is voor het eerst de gekanaliseerde Zenne afgebeeld alsook de industriële zone langs de twee kanalen. De orthofotosequentie toont bijgevolg weinig noemenswaardige evolutie binnen de projectgrenzen met uitzondering van een vergroening van de kanaaloevers.

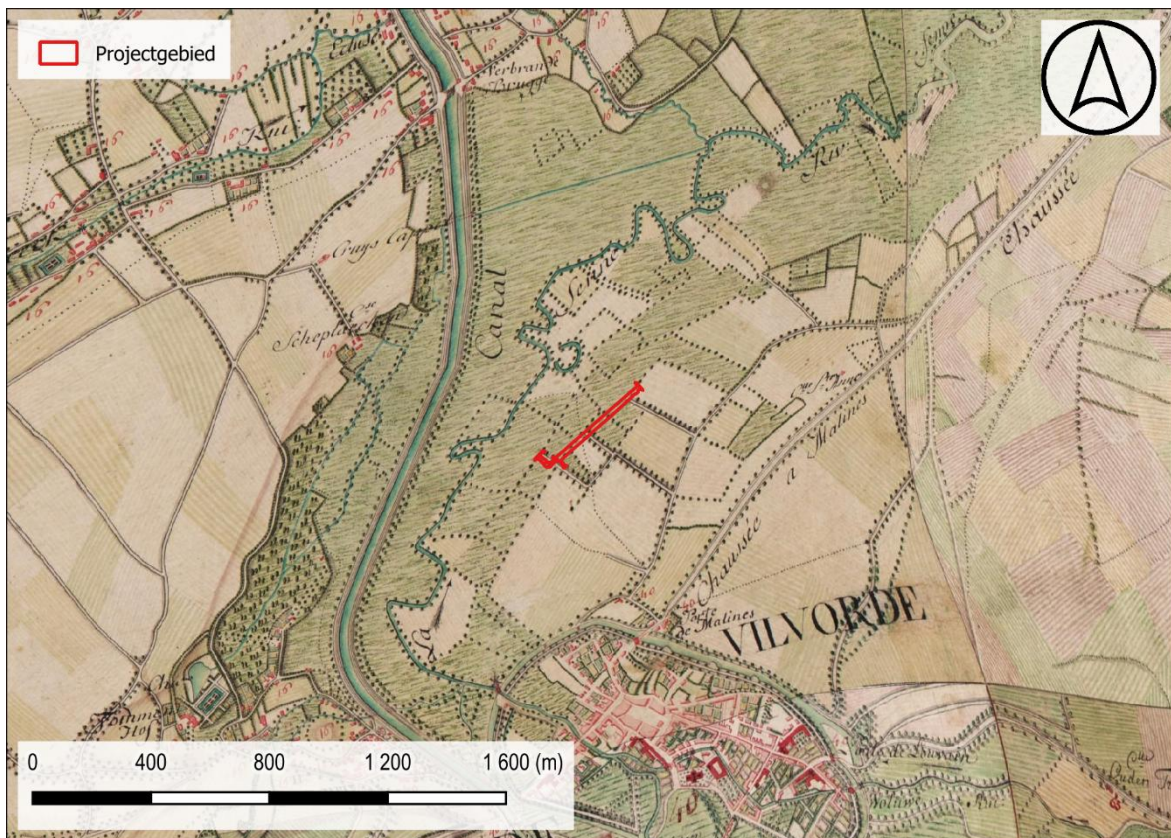
² Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Vilvoorde [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14556> (geraadpleegd op 20 november 2025).

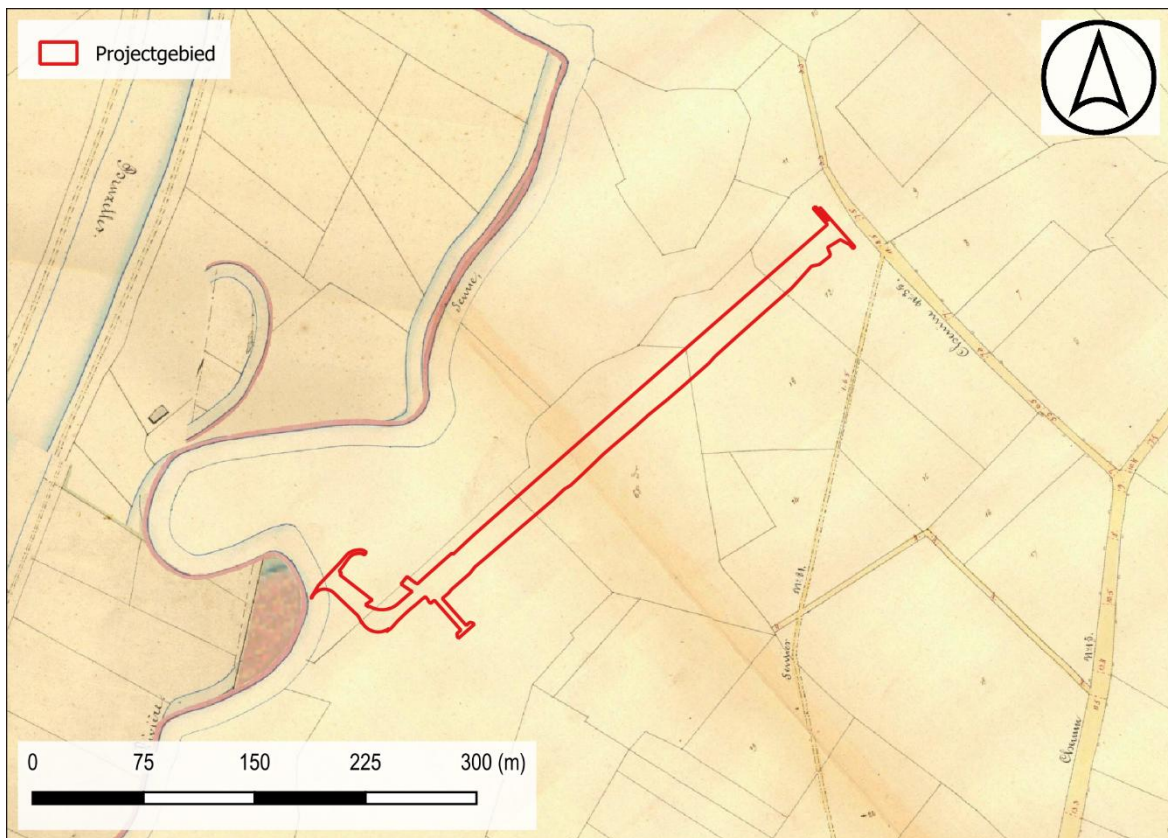

Figuur 14: Vilvoorde en omgeving volgens de kaart van Jacob van Deventer, ca. 1545 (© AGIV-KBR)

Figuur 15: Projectgebied bij benadering t.a.v. de kaart van Jacob van Deventer, ca. 1545 (© AGIV-KBR)

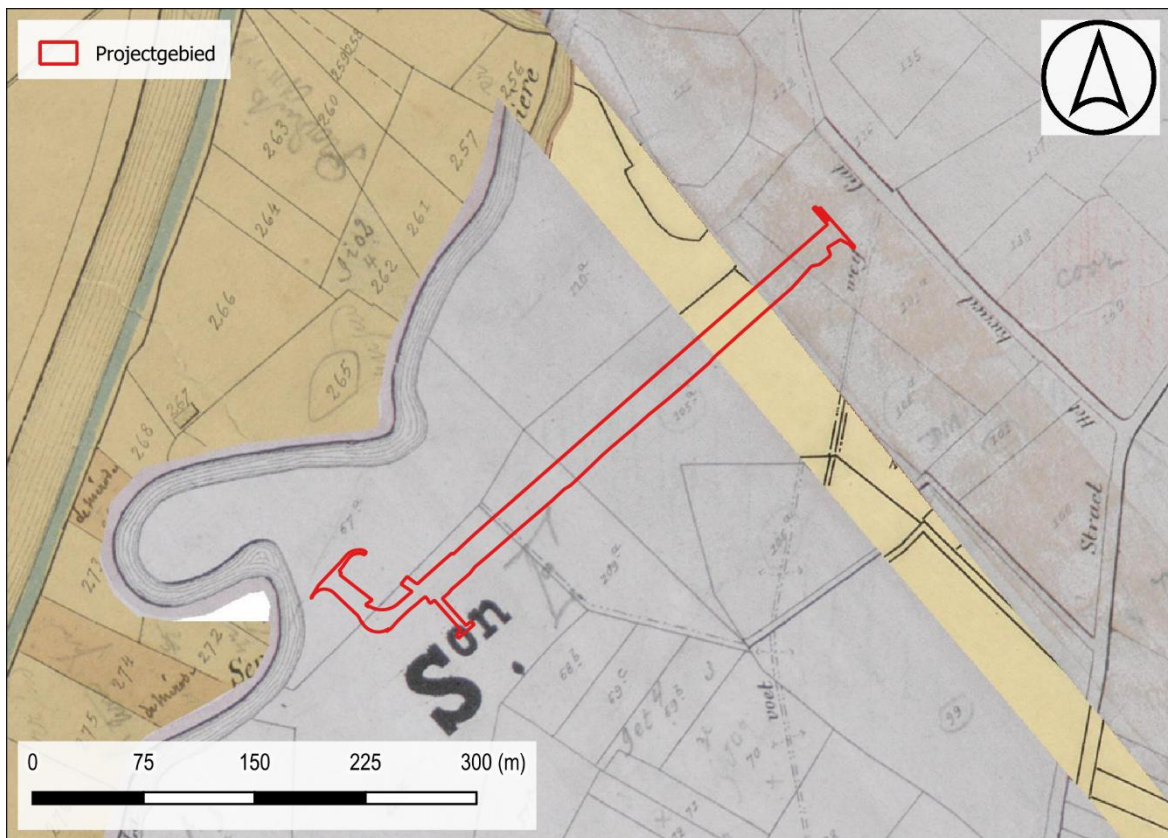

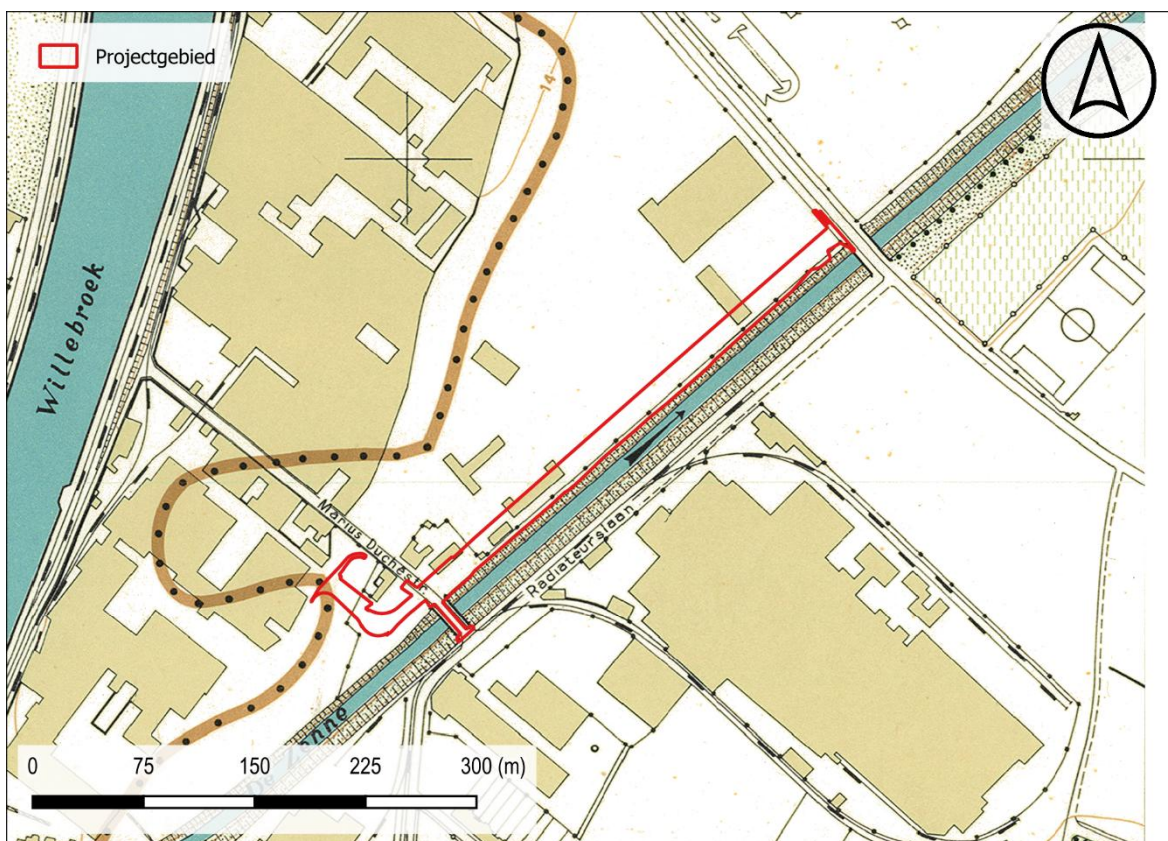
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

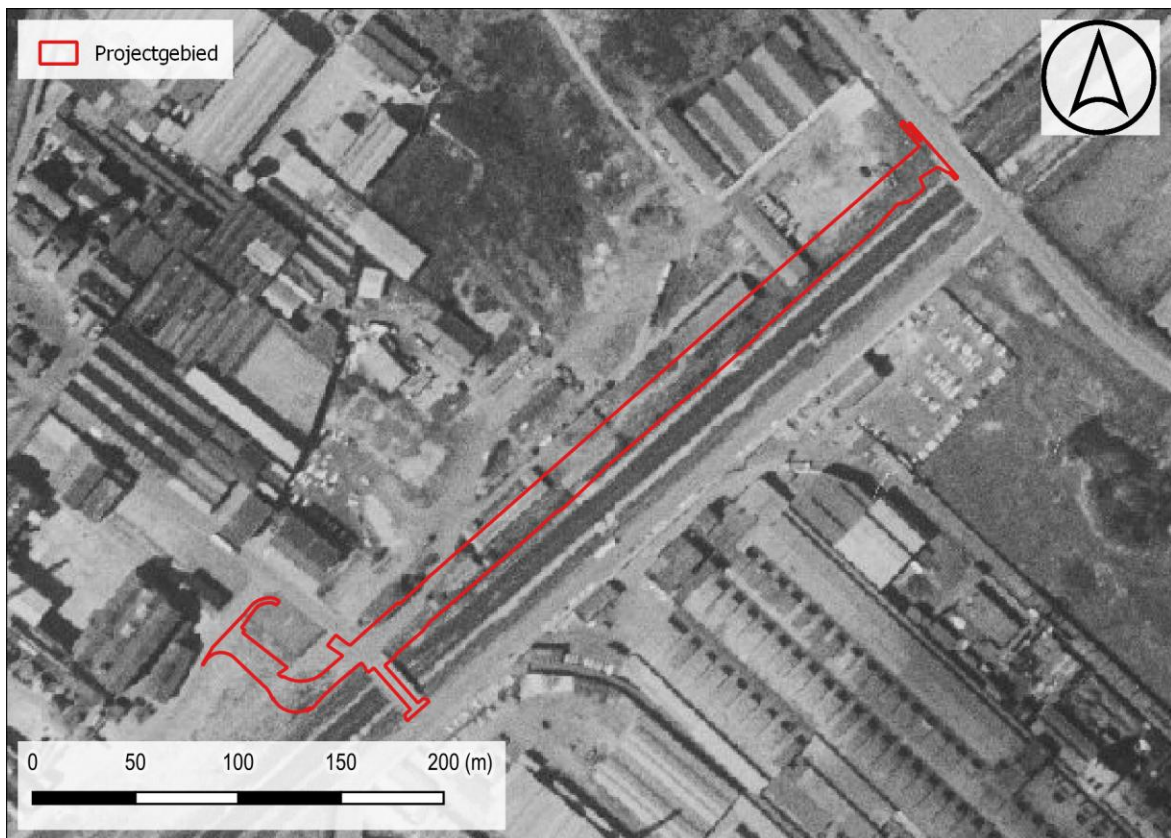
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

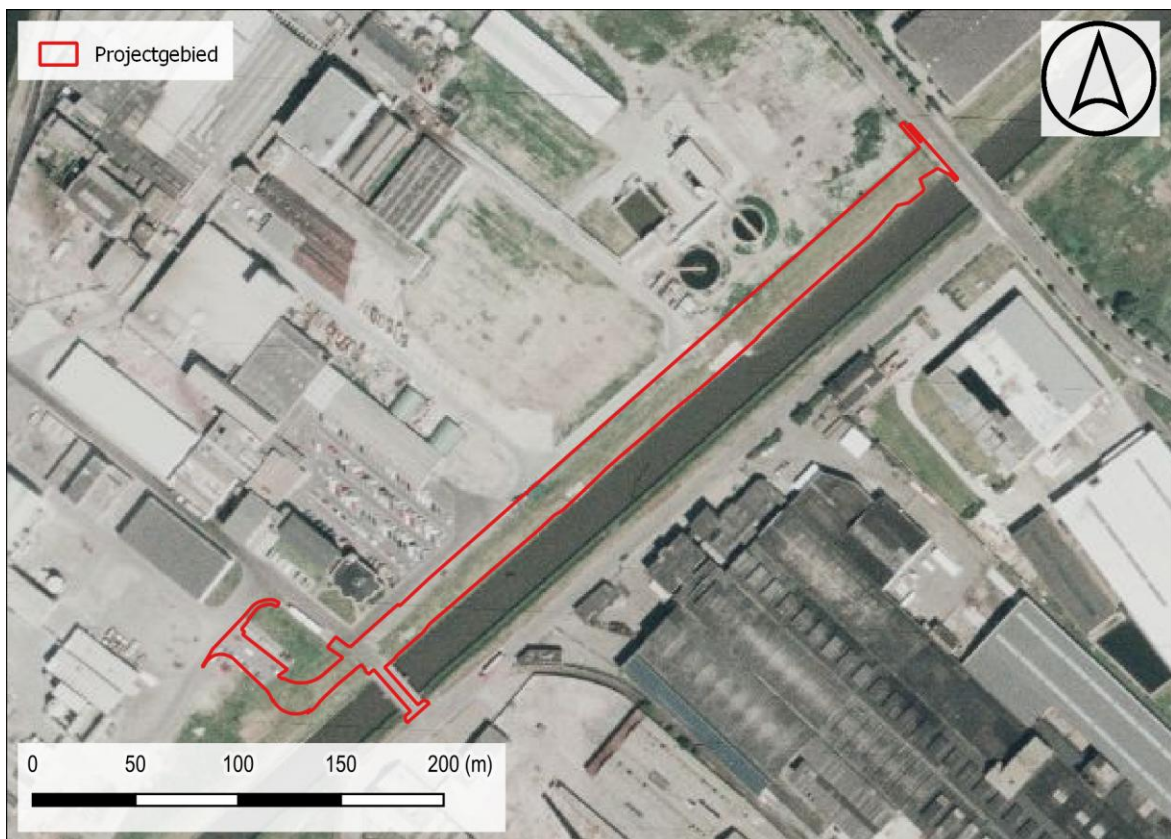
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

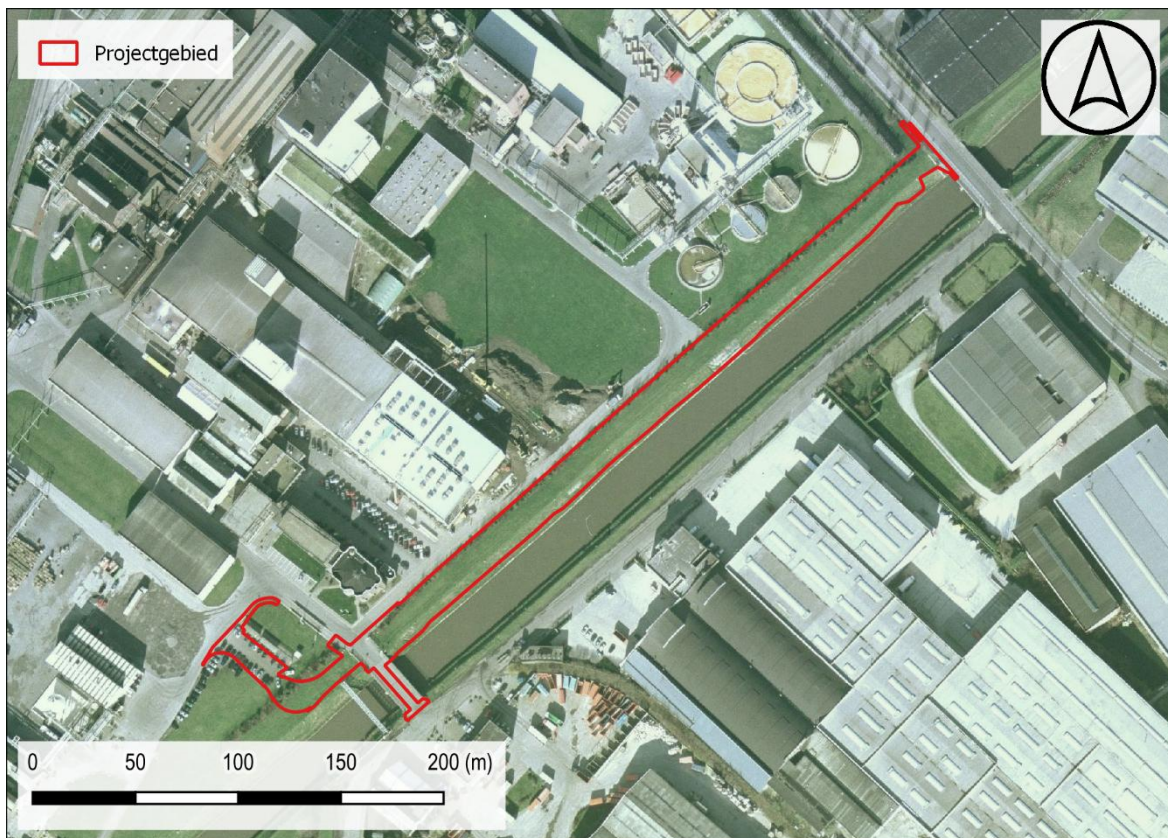
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. Topografische kaarten van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, opname 1950-70 (© geopunt)

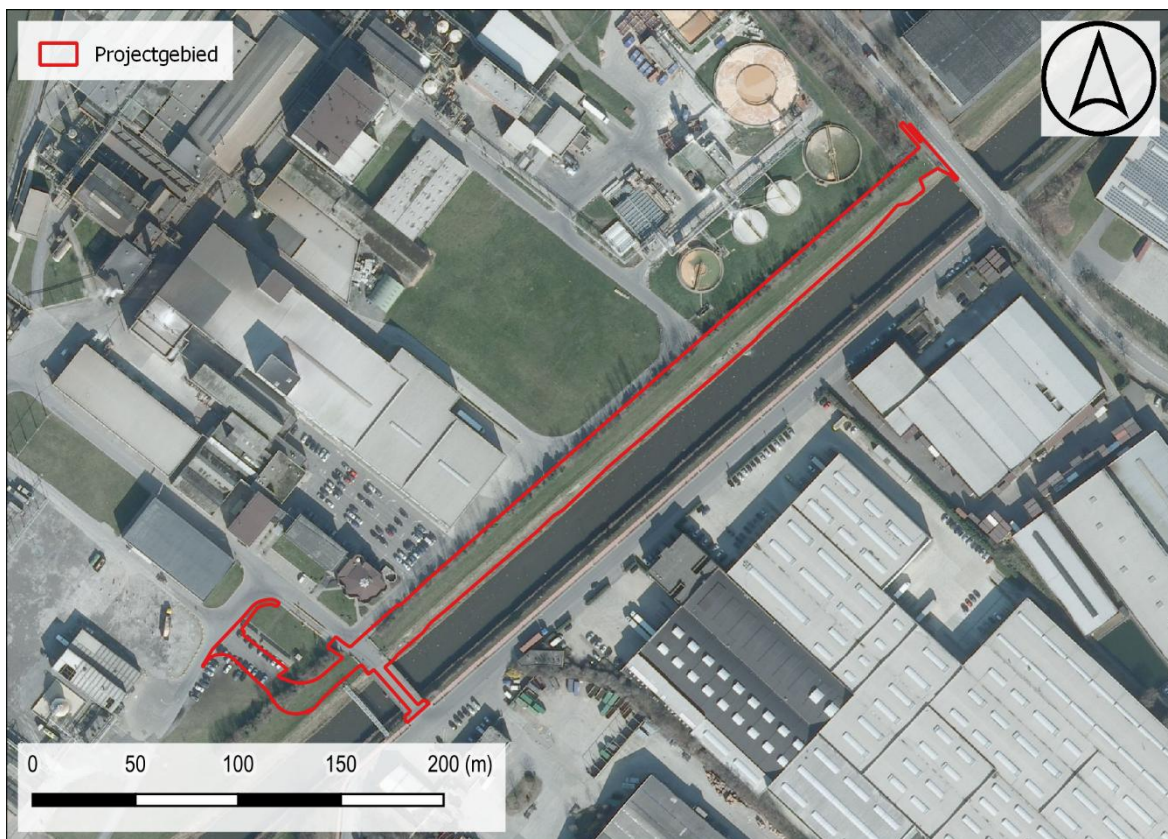
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

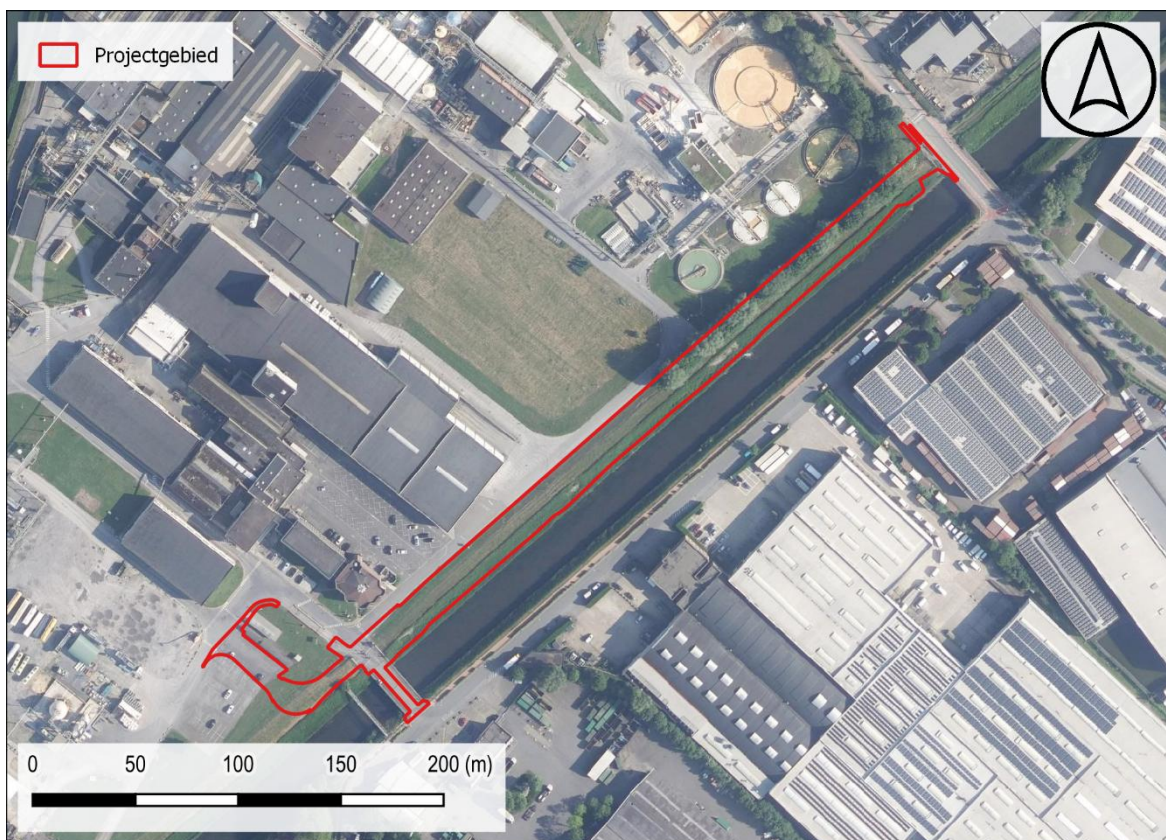
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

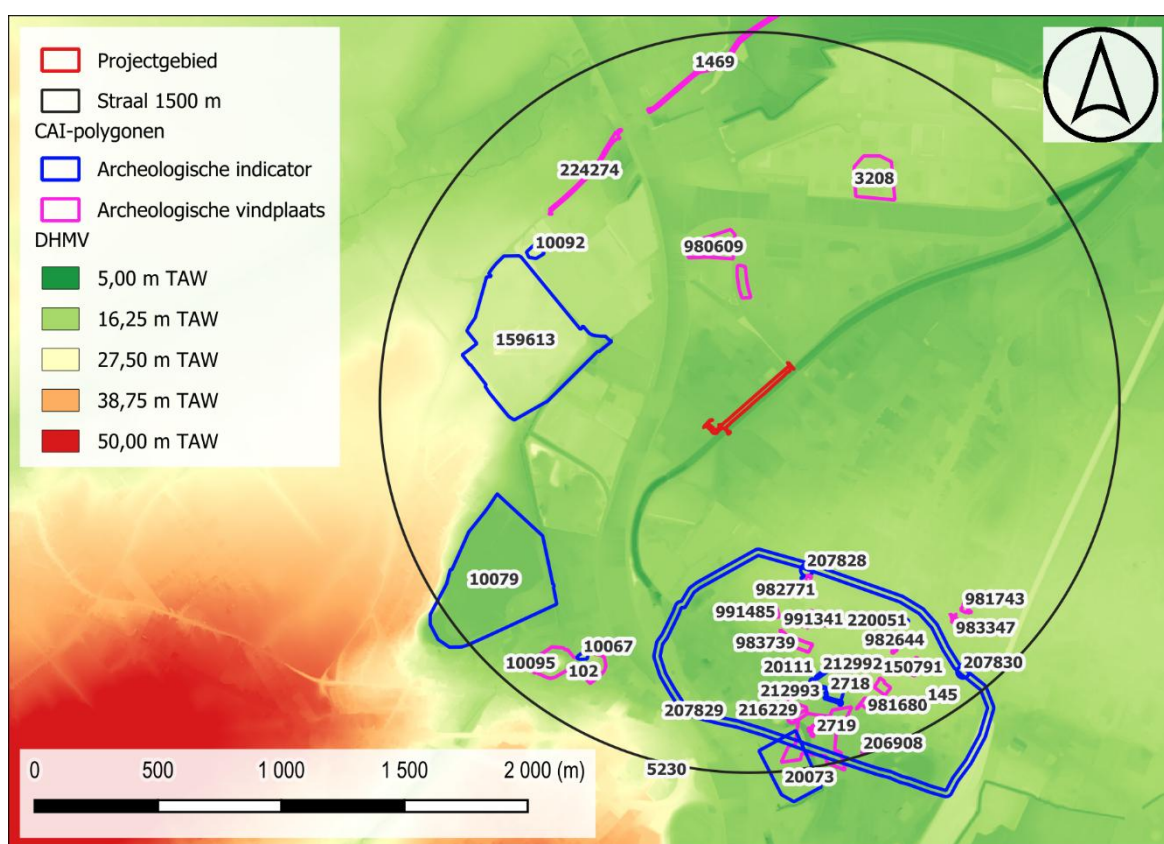
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 26: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. meest recent (© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het plangebied zijn reeds meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd. Op het kaartbeeld van de CAI is te zien dat de meerderheid van de gekende vindplaatsen en indicatoren zich ter hoogte van de historische stadskern van Vilvoorde, ten zuiden van het plangebied, bevinden. Het merendeel van de waarnemingen in de stadskern betreft resten van wonen en werken in de laatmiddeleeuwse en voornamelijk vroegmoderne stad. Verder richting het noordwesten maakt de CAI melding van de aanwezigheid van een Romeinse weg die werd waargenomen op een diepte van ca. 1,5 m onder het maaiveld. Verder noordwaarts, ter hoogte van de 'Notelarenberg', werden de restanten van een motteheuvel met toren in kaart gebracht die zich in op een oude meander van de Zenne bevond. Naast deze tastbare resten zijn in de omgeving van het plangebied ook een ruim aantal cartografische indicatoren gekend van landelijke infrastructuur zoals hoeves en (water)molens en stedelijke infrastructuur zoals vestingen en poorten.

Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

102	Opgraving Volle middeleeuwen: houten constructies op een heuvel, 8-vorm goed bewaard: opperhof en neerhof, 11de eeuw: oprichting van de motte en de bekroning met een houten wachttoren, 12de eeuw a: grotere houten toren, 12de eeuw b: toren maakt plaats voor een houten aula van ongeveer 13,5 m op 9,3 m. een reeks palen voor de gevel van het gebouw doet denken aan een galerij. aardewerk: kogelpotten, dierenbeenderen: varken, schaap, runderen en gevogelte Galleloot, Van Dessel, Cloquet en De Maeyer interpreteerden de motte verkeerdelijk als tumulus (Doorselaer:1964a, 17), eerste
-----	---

	vermelding in 1275, maar waarschijnlijk veel ouder, verwoest na de slag van Ransbeek (1142) Bron: Claes B. en H. Degryse 2006: Castrale mottes in het noordwesten van Vlaams-Brabant, Archeologie 2006. Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant, 28-29
1469	Toevalsvondst/Opgraving Romeinse tijd: antieke baan Asse-Elewijt: op een diepte van 1,5 m bevonden zich resten van plaveisel op een dikke laag keien gelegen wordt niet expliciet vermeld in publicatie, wel melding van "Antieke" baan Bron: Desittere M. 1963: Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in Brabant (vanaf de Bronstijd tot de aan de Noormannen), Oudheidkundige Repertoria, III, 49
2719	Mechanische prospectie Late middeleeuwen: Hertogelijke burcht, volledig omgracht en opgetrokken naar het voorbeeld van de Parijse Bastille, vanaf 1408 deed burcht dienst als staatsgevangenis in 1774 werd het slot afgebroken: een overgroot deel van het afbraakmateriaal werd herbruikt voor de bouw van een nieuwe gevangenis (het Tuchthuis), funderingen zijn ongeveer 4m dik. vondst van een arduinen blok van 900 kg, waarschijnlijk in de zone van de gracht. De beheersarcheoloog heeft geen bezwaar gegeven voor dit dossier. in de periode 1375-1380 opgericht door Wenceslas Bron: Van der Veken, B., Melkert, M.J.A. & Zuidhoff, F.S., 2014. Vilvoorde, Tuchthuisstraat (Sibelgassite). Een archeologische begeleiding van de werkzaamheden. VEC-rapport 14
3208	Opgraving Vroege middeleeuwen: in een bocht van de Zenne in de nabijheid van de voormalige bedding van de Zenne, ten oosten van de plaats genaamd <i>Verbrande Brug</i>, op de grens van Zemst, Vilvoorde en Grimbergen geniveleerd rond 1845: er bevindt zich nu een industrieterrein op de plaats van de motte. houtbouw, begrensd door een gracht Volle middeleeuwen: Motte bekroond met een houten toren met lemen wanden, een hutkom en een klein houten bijgebouw. Geen sporen van een neerhof? kleine ringwalversterking, Bron: Borremans R. 1983: Archeologisch onderzoek van de Notelarenberg te Vilvoorde (1975-1979), Aspecten van de Archeologie in Brabant, 4-7
20111	Mechanische prospectie Karolingische periode: rand van een kogelpot Late middeleeuwen: oudere muur in baksteen en zachte zandmortel. De muur werd herbruikt in een latere fase. 17de eeuw: Examino: op het einde van de 18de eeuw werd het college gebruikt voor de huisvesting van Franse soldaten. In 1796 werden de Dominicanen uit het klooster gezet en het geheel werd openbaar verkocht. Een deel werd afgebroken, de resterende gebouwen kregen een andere functie: katoenfabriek, weefslefabriek, zeepkeet, ijzerwarenfabriek, cement- en plaasterfabriek tenslotte een mattenfabriek. In 1932 nijverheidsschool. een puinkuil met menselijke beenderen die behoorden tot minstens 2 individuen in secundaire context, kalkkuil duidelijk afgelijnd met een kalkrand en bodem. voor de bouw van het klooster stonden hier woningen die in 1623 door de

	Dominicanen aangekocht werden. Mogelijk zijn de fundamenteën van het oude poortgebouw hier nog een overblijfsel van. 19de eeuw: restanten van de arbeidershuisjes gericht op de Visserstraat. Bijhorende beerputten, Aansluitend kasseipadje, enkele puilkuilen te relateren aan de industriële activiteiten op deze plaats meer bepaald van 1843 tot 1970 Bron: Deceuninck M., Vanholme N. en Verdonck A. 2008: Vilvoorde. Voormalig Dominicanenklooster. Site "Mattenkot". Proefsleuvenonderzoek, Examino CVBA.
150791	Toevalsvondst/Opgaving Late middeleeuwen: Sint-Niklaashospitaal: gasthuis, het gevonden aardewerk valt ruim te situeren tussen de 14de en de 16de eeuw. Het betreft wand-, rand-, en bodemfragmenten van grijs aardewerk, geglaazuurd rood aardewerk en steengoed. Ook werden een aantal gebruiksvoorwerpen teruggevonden, mal, munten, mesheften, oudste vermelding gaat terug tot 1260. skeletten onder de funderingsmuur van de latere kerk van het klooster noord-zuid oriëntatie 16de eeuw: De basiliek van OLV van Troost ligt op de zuidrand van het Karmelietessenklooster, dat in de 16de eeuw werd gesticht in de bestaande maar al enigszins vervallen gebouwen van het Sint-Nicolaasgasthuis. In 1641 werd op deze plek begonnen met de bouw van een nieuw, ommuurd klooster en werd tevens de bestaande Sint-Nicolaaskapel uitgebreid met een nieuw rechthoekig zusterkoor met flankerende noordtoren (fig. 6a). Deze bouwwerken werden voltooid in 1646. Al in de jaren 1663-1665 werd het kerkgebouw nogmaals uitgebreid met de bouw van een zeszijdige centraalbouw tegen de oostzijde van het zusterkoor (fig. 6b). Van de oorspronkelijke vijf traveeën van de Sint-Nicolaaskerk worden drie traveeën behouden en door middel van een smallere overgangstravee verbonden met de westzijde van de nieuwe zeshoek, terwijl de twee noordelijke en twee zuidelijke zijden worden opengewerkt in tweezijdige apsiden (fig. 7); de oostzijde van de hexagoon wordt ingericht als priesterkoor. In 1671 kon de kerk worden ingewijd. Bron: De Vriendt, B. 2010: Archeologisch noodonderzoek in de Basiliek OLV van Troost te Vilvoorde, AS-Rapportage 2009-34, onuitgegeven rapport, Karmelietessen.
206908	Mechanische prospectie Late middeleeuwen: funderingsresten in natuursteen en deels in baksteen de bouwwijze en materialen zijn conform de 15de-16de eeuwse bouwtechniek Bron: Wesemael, E., 2013. Prospectie met ingreep in de bodem en archeologische opgraving aan de Koepoortstraat te Vilvoorde, Sint-Truiden: Aron bvba.
216229	Mechanische prospectie Late middeleeuwen: in sleuf 2 werd vegetatiemateriaal en weinig materiaal aangetroffen. Vermoedelijk gaat het om een oude rivierarm van de Zenne of een gedempte gracht. in sleuf 4 werden muurresten ontdekt. Het muurverband bestaat uit witte zandsteenblokken. Er lijken nog 2 à 3 rijen boven op elkaar te staan. Ook rode baksteen werd opgemerkt. Bron: Van der Veken, B., Melkert, M.J.A. & Zuidhoff, F.S., 2014. Vilvoorde, Tuchthuisstraat (Sibelgassite). Een archeologische begeleiding van de werkzaamheden, VEC rapport 14
217508	Opgaving

	Volle middeleeuwen: Percelerings/ontwateringsgreppel direct voorafgaand aan het stadsvormingsproces van Vilvoorde in de 10de- 11de eeuw. Late middeleeuwen: Twee brandkuilen en een brandgreppel gevuld met materiaal afkomstig van een grote brand kwamen aan het licht. Dit materiaal werd over het hele plangebied teruggevonden. Radiokoolstofdatering op de verkoolde graanresten geeft een gekalibreerde ouderdom van 1215-1285 na Chr. Ook een bakstenen fundering van de lakenhal kwam naar boven. De stichtingsdatum hiervan is onbekend, maar na een grote brand in 1489 is het heropgebouwd geweest. Bron: Bouma N. 2020: Prestedelijke bewoning en een lakenhal op de Grote Markt in Vilvoorde. Een archeologische opgraving, Rapport 101, Geel.
224274	Mechanische prospectie 19de eeuw: Er zijn resten aanwezig van een ouder wegtracé dan de huidige straat, die op basis van het gevonden aardewerk gedateerd wordt in de 19de-20ste eeuw. Er werd geen ouder wegtracé aangetroffen dan de weg uit de nieuwste tijd. In WP1 S1 werden drie scherven gevonden, waarvan twee in rood aardewerk met geglazuurde binnenzijde en één rand van een porseleinen kamerpot (Figuur 22). De vondsten dateren het spoor (of mogelijk de afbraak ervan, zie verder) in de 19de of 20ste eeuw. De overige vondsten werden allemaal aangetroffen in vlak 2 in de werkputten 2 en 3, in de sporen onder het wegtracé van vlak 1 (zie verder). Het gaat om één wandfragment rood aardewerk met geglazuurde binnenzijde en twee apart aangetroffen wandscherven porselein. Ook deze vondsten dateren in de 19de of 20ste eeuw. Bron: Claessens L. 2018: Nota Grimbergen – Verbrande Brugsesteenweg, Temse.
980609	Mechanische prospectie Onbepaald: Landschappelijke boringen hebben uitgewezen dat de bodem binnen de contouren van het plangebied volledig verstoord of opgehoogd is. Er werd in geen van de boringen bodemvorming waargenomen. Direct onder de antropogene ophoging werd het moedermateriaal bereikt. Dit is te verwachten wegens de diepe verstoring van de bodem en de jonge leeftijd van de fluviale afzettingen. Bron: Verrijckt J. 2019: Nota Landschappelijke boringen. Vilvoorde, Jan Frans Willemstraat Verslag van Resultaten, Rapport Nr. 0176 , Beerse
981680	Mechanische prospectie Nieuwe tijd: Op heel het terrein bleek antropogene invloed aanwezig te zijn. In werkput 1 werd een paalkuil teruggevonden en in werkput 3 de helft van een mogelijk spoor. In laag 3 in werkput 1 werden 2 scherven gevonden die in de post-middeleeuwse periode kunnen geplaatst worden. Bron: Claesen J, Van Genechten B. Audenaert E. & K. Bouckaert 2021: Nota Vilvoorde - Heldenplein; Archeo-rapport 2021A365, Kortenaak.
981743	Mechanische prospectie Onbepaald: Het proefsleuvenonderzoek geeft aan dat in de onderzoekszone van fase 1 enkel verstoringen aanwezig zijn uit de nieuwste tijd. Het is nu duidelijk dat het bodemarchief verstoord is tot in de tertiaire C-horizont. De kans op relevante archeologische sporen is bijgevolg zeer klein. Het noorden van het terrein is voldoende onderzocht door middel van de uitgevoerde proefsleuven. Er is geen aanleiding om te geloven dat de verstoring zich niet verderzet binnen het volledige onderzoeksgebied van fase 1. Het potentieel op kennisvermeerdering in geval van een archeologische opgraving is te beperkt en wordt daarom niet nuttig geacht. Het uitgevoerde

	archeologische vooronderzoek kon voldoende aantonen dat er geen relevante archeologische vindplaats aanwezig is binnen het onderzoeksgebied van fase 1. Bron: Gyesbreghts D. 2021: Nota Vilvoorde – Groenstraat 21 Fase 1, Rapporten All-Archeo bvba 1123, Bornem
982523	Mechanische prospectie Nieuwe tijd: In de Witherenstraat werden bij de proefsleuven enkele grondsporen, een bakstenen keldergewelf en muren in zandsteen aangetroffen. Bron: https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/982523
982644	Mechanische prospectie 19de-20ste eeuw: Bakstenen massief met bakstenen van 20 x 9 x 6 cm en een water- of beerput met bakstenen in dezelfde afmetingen, gevoegd met harde mortel. De waterput dateert uit de 2de helft van de 20ste eeuw, het funderingsmassief vermoedelijk uit de 19de - 20ste eeuw. Bron: Decramer W. & A. Doucet 2021: Nota Vilvoorde Kruisboogschuttersstraat, Sint-Truiden.
982771	Mechanische prospectie Late middeleeuwen: grachten, stadsomwallingen 18de-19de eeuw: Er werd in deze laag 1 fragment Duits wit steengoed aangetroffen, te dateren in de 18de - 19de eeuw. Er is een figuur in reliëf op aangebracht, mogelijk een mythologisch tafereel. 20ste eeuw: Er werden fragmenten industrieel wit aardewerk (faïence) aangetroffen. Het aardewerk is op basis van uiterlijke kenmerken te dateren eind 19de, begin 20ste eeuw. Bron: Pype P, J. Coenaerts, T. Van Den Haute E & S. Merchiie 2021: Dwars doorheen de stadsgracht. Archeologisch proefsleuvenonderzoek ter hoogte van de Franklin Rooseveltlaan nr. 191 te Vilvoorde (prov. Vlaams-Brabant), ABO Archeologische Rapporten 1680, Gent.
983347	Mechanische prospectie Onbepaald: De site kent geen complexe verticale stratigrafie. In totaal werden zeven sporen geregistreerd, waarvan vier verstoringen en drie natuurlijke sporen. De verstoringen zijn verdiepingen van de verstoorde bodemlaag boven de moederbodem. De sporen bevatten inclusies zoals ijzerbrokken, baksteen en mortel fragmenten. De sporen worden gedateerd in de nieuwste tijd. Bron: Gyesbreghts D. 2021: Nota Vilvoorde – Groenstraat 21 Fase 2, Rapporten All-Archeo bvba 1265, Bornem
983739	Opgraving Karolingische periode: De oudste middeleeuwse vondsten betreft een fragment Mayenaardewerk uit de Karolingische tijd en vier scherven handgevormd grijs aardewerk uit ca. 800 - 1225 n. Chr. Volle middeleeuwen: De vroegste bewoning kan teruggebracht worden tot de 11de - 12de eeuw aan de hand van een rechthoekig gebouwplattegrond en enkele greppels die wijzen op een prestedelijke bewoningsfase. In relatie tot deze vroegste

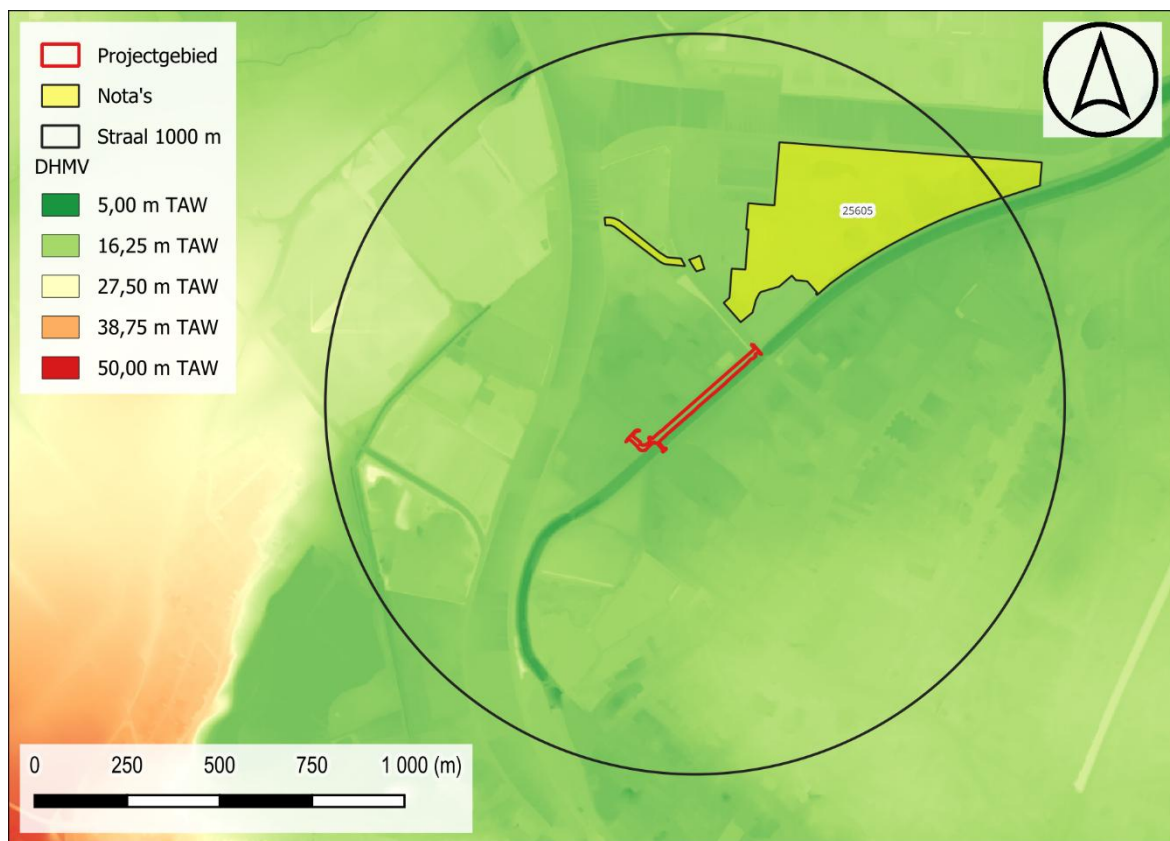
	bewoningfase zijn verschillende kuilen met een variërend formaat die mogelijks dienden voor akkerbouw, ontginning of egalisatie van het terrein. Nieuwe tijd: In het oosten van het plangebied zijn funderingen gevonden die toegewezen kunnen worden aan de vroegere lakenhal. Hiervan zijn de volledige westelijke lange gevel en de noordwest- en zuidwesthoek opgegraven, de rest van het gebouw ligt buiten het plangebied. Wanneer de lakenhal gebouwd is geweest en hoe dat die eruit heeft gezien is onbekend. Wel bekend, is dat de lakenhal bij een stadsbrand 1489 in vlammen is opgegaan samen met de archieven en dat die terug is heropgebouwd aan het eind van de 15de eeuw. Dus de aangetroffen funderingen behoren tot de heropgebouwde lakenhal uit de 15de eeuw. 20ste eeuw: In de eerste helft van de 19de eeuw verdween de lakenhal en werd deze afgebroken. In 1938 werd er op deze plek in de noordoostelijke hoek van de Grote Markt een ondergronds toilet gebouwd. Sporen hiervan zijn teruggevonden tijdens de opgraving. Bron: Bouma N. 2020: Prestedelijke bewoning en een lakenhal op de Grote Markt in Vilvoorde. Een archeologische opgraving, Rapport 101, Geel.
988505	Opgraving 19de-20ste eeuw: Vier scherven van een servies in industrieel wit aardewerk en een scherf in steengoed met aan beide kanten een glanzende tinglazuur. Een distaal fragment van de tibia van een schaap/geit. Een volledig, klein flesje in wit glas, de hals van een frisdrankflesje met knikker en een bodem van een groene fles met opschrift: 'JANOS' en 'BITTERQUEL...'. Vanuit deze opschriften kan afgeleid worden dat het gaat om een waterfles met het volledige opschrift: "Janos Hunyadi - Bitterquelle Saxlehner". Het bitterwater dat in deze flessen over Europa gedistribueerd werd was afkomstig uit de omgeving van Budapest. De flessen waren in omloop vanaf de 19de eeuw. - Een nagel en een hooivork met twee tanden. Bron: Van Eynde M. 2023: Eindverslag Vilvoorde - Tuchthuisstraat (Vlaams-Brabant), Adede archeologisch rapport 1010, Gent.
991341	Mechanische prospectie Onbepaald: Naar aanleiding van een geplande werken aan de Frans Geldersstraat werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Het terrein bleek grotendeels onderkelderd en verstoord te zijn. Bron: Van Roy J. 2024: Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan Frans Geldersstraat te Vilvoorde, Tienen.
991485	Mechanische prospectie Late middeleeuwen/Nieuwe tijd: In totaal zijn er drie spoornummers uitgedeeld aan een funderingsmuur, een nivelleringslaag en een kuil/laag. Er werden geen vondsten aangetroffen in deze sporen. Op basis van historische kaarten en een kelderplan van de gesloopte klassenvleugel in het onderzoeksgebied fase 1 kunnen de funderingsmuur en nivelleringslaag in de (sub)recente periode geplaatst worden. De kuil/laag die hieronder werd aangetroffen, dateert op basis van stratigrafie vermoedelijk uit de (late) middeleeuwen/nieuwe tijd en kan met historische bebouwing met achtererven in verband worden gebracht. Er is echter geen daterend vondstmateriaal om dit te staven Bron: Cleda B. & Verrijckt J. 2024: Nota proefputten Vilvoorde, College: Verslag van Resultaten, Rapport 1551, Beerse.

II. Archeologische indicatoren

145	Toevalsvondst 16de eeuw: een skelet: West-oost georiënteerd, waarschijnlijk een 15-jarige jongen. kistnagels, slachtafval, ceramiek (grijs en geglazuurd), restanten van koperdraad op het bekken (textiel), afdrukken van munten op beenderen. Waarschijnlijk een begrafing in het Sint-Niklaashospitaal
2718	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: De oudste vermelding van een kerk in Vilvoorde komt voor in een bevestigingsakte van 947 van de schenking van het koninklijk fiscusdomein Filfurdo aan de abdij van Chèvremont; in 972 werd ze overgedragen aan het keizerlijke kapittel van Aken en vanaf 1245 kwam ze in handen van de hertogelijke abdij van Ter Kameren, die haar rechten en bezittingen in Vilvoorde behield tot de Franse Revolutie. Late middeleeuwen: Dekanale kerk Onze-Lieve-Vrouw van Goede Hoop. De kerk was voorheen gedeeltelijk ingebouwd door de voormalige begijnhuizen en omringd met een kerkhof. De latere afbraak van het begijnhof, het verbreden van de baan naar Brussel en het recente afsnijden van de weg naar Grimbergen met nieuwe brug over het Kanaal hebben de kerk volledig geïsoleerd.
5230	Toevalsvondst Midden-Romeinse tijd: vroeger noemde de plaats <i>Vilvoorde op-den Berg</i> op een weide achter het huis misschien te situeren in 3 Fontein. De munten waren uitgestrooid over een paar vierkante meter, op de harde grond die bedekt was met een brandlaag. Er zijn een groot aantal onbekende munten, want een aantal munten verpulverden. 17 zijn bewaard: van Septimius Severus (193-211) tot Gordianus III (238-244).
10067	Erfoedonderzoek/Indicator cartografie Volle middeleeuwen: Sint-Salvatorkerk, voormalige abdijkerk, voor 1105
10079	Erfoedonderzoek/Indicator cartografie Late middeleeuwen: <i>Ter Tommenhof</i> verdwenen site met walgracht: alleen het park is bewaard (22 ha): Domein van Borcht motte (?) van de Kastelijken van Grimbergen.
10092	Indicator cartografie Late middeleeuwen: Schiplakenkapel
10095	Indicator cartografie Late middeleeuwen: Watermolen
20073	Toevalsvondst 18de eeuw: Vondstmelding van een muurfundering en de restanten van een bakstenen keldergewelf: misschien restanten van het tussen 1867 en 1907 gebouwde lijkenhuisje en isolatiepaviljoen. Bij de uitgraving ten behoeve van een nieuwe lift in het Tuchthuis, zijn twee muren in wit steen gevonden. De beheersarcheoloog heeft geen bezwaar gegeven voor dit dossier. Deels gebouwd op de plaats van de hertogelijke burcht. In 1774 afgebroken en recuperatie van materiaal in fundamente tuchthuis.
159613	Indicator cartografie 17de eeuw: <i>Kasteel van Schiplaken</i> op de industriezone Westvaardijk verdwenen, nu vestiging van Caterpillar
207827	Indicator cartografie

	Late middeleeuwen: Stadsomwalling
207828	Indicator cartografie Late middeleeuwen: Mechelse poort
207829	Indicator cartografie Late middeleeuwen: Vlaamse poort
207830	Indicator cartografie Late middeleeuwen: Leuvense poort
212992	Indicator cartografie 18 ^{de} eeuw: 3 watermolens op de Woluwe
212993	Indicator cartografie 18 ^{de} eeuw: watermolen op de Woluwe
220051	Toevalsvondst WOII: De aangetroffen constructie kon alleen bekeken worden door een klein kijkgaatje dat door de aannemer was uitgebroken dwars door gewapend beton. De constructie zelf kon niet betreden worden en er werden alleen enkele foto's gemaakt. De constructie bestaat uit twee bakstenen parallelle muren, noordwest – zuidoost lopend parallel met de Rooseveltlaan, waarvan de bakstenen afwisselend kops en streks waren gemetseld met een grijze cementmortel. In het westen maakt de constructie een rechte hoek om verder zuidwaarts te lopen. Na een paar meter volgt een nieuwe rechte hoek zodat de constructie weer richting westen loopt. Richting oosten loopt ze rechtdoor om na enkele meter te stoppen. Aan deze uitloper was onderaan beide muren duidelijk een gemetselde uitsprong te zien van ongeveer 25 cm breedte. De bodem van de constructie was droog en voor zover te zien gemaakt van een beton- of mortellaag. Het geheel was afgedekt met gewapend beton van ongeveer 25 cm dik.
983187	Toevalsvondst WOII: Deze aangetroffen en gedocumenteerde schuilkelder heeft exact dezelfde vorm en uitvoering als weergegeven op het oude plan. De kelder had de vorm van 2 U's naast elkaar. Via een trap aan weerszijden kon men in de kelder geraken. De onderzijde van de trappen kon worden afgesloten met een deur. Deze zijn niet meer aanwezig maar restanten van hengsels zijn nog zichtbaar. In de gangen van de kelder waren sokkels voorzien onderaan besmeerd met een grijze, afgestroken cementmortel. Hierboven waren resten van houten balken zichtbaar die waarschijnlijk wijzen op houten zitbanken voor de mensen die zich hier verschuilden. Op enkele plaatsen waren ventilatie kokers voorzien, afgedekt met roosters (er was er nog één aanwezig). De vloer bestaande uit steenbrokkenbeton was bestreken met eenzelfde gladde grijze cementmortellaag.
988448	Toevalsvondst Nieuwe/Nieuwste tijd: Tijdens wegeniswerken werden skeletresten aangetroffen. De vondst werd gemeld bij het agentschap. De toevalsvondst, die uiteindelijk resulteerde in een opgraving, leverde talrijke informatie op over het kerkhof ten zuiden van de OLV-van Goede Hoopkerk. In samenspraak met de aannemer zijn eveneens de groenzones ten noordoosten en deze ten zuidoosten van de kerk bijkomend opgegraven. In totaal zijn er 216 graven gedocumenteerd. Een zestal van de overledenen hadden een munt in de hand. Eén had een munt op de borst. In sommige graven waren andere archeologische vondsten aanwezig (spelden, paternosters,...). Verder zijn de restanten van twee kerkhofmuren herkend. De oudste had een fundering in natuursteen; de

	jongere in baksteen. Een deels bewaard pad in kasseisteen leidde naar de zuidoostelijke hoek van de oudste kerkhofmuur waar een toegang voorzien was.
988474	Toevalsvondst Onbepaald: Bij werken voor de aanleg van infrastructuurwerken werden menselijke resten aangetroffen. De politie werd erbij gehaald en het parket ingeschakeld. Nadat de wetsarts concludeerde dat het geen verdacht overlijden betrof werden de beenderen meegenomen door de politie. De beenderen zullen herbegraven worden op de stedelijke begraafplaats. De beenderen zijn vermoedelijk een restant van het kerkhof dat op deze plaats werd geruimd.
989658	Toevalsvondst Nieuwe/Nieuwste tijd: De archeologische opgravingen gebeurden ter hoogte van het Heldenplein en de Portaelsstraat. Beide liggen grotendeels binnen het historische kerkhof. Bijna alle sporen zijn met het funeraire karakter van de site te linken. Momenteel is duidelijk dat het kerkhof in gebruik was tot 1875. Oudere sporen voorafgaand aan het kerkhof zijn schaars. Een deel van een oude waterloop is te dateren voor de kerkhofafbakening van 1777 en wellicht ook ouder dan de historische kaarten uit de 16de eeuw. Mogelijk is dit een deel van een voorgaande afbakening van het kerkhof of van de oude ligging van de Zenne, wat goed zou aansluiten bij het landschappelijk karakter van het onderzoeksgebied, op de rand van de Zennevallei.

Figuur 28: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de (Archeologie)nota's en eindverslagen (©Geopunt).

III. Onderzoek (nog) niet opgenomen in de CAI

25605	Vilvoorde, Batterijpark LBO
-------	--------------------------------

Na het landschappelijk bodemonderzoek moet de archeologische verwachting die werd opgesteld in de bureaustudie bijgesteld worden. Er werden geen indicaties voor steentijdgevoelige zones teruggevonden. Nergens kon een stabilisatiehorizont of complexere bodenvormingen worden teruggevonden bovenop de fluviatiele afzettingen. De verwachting voor steentijdsites werd daarom teruggebracht naar zeer laag tot onbestaand. De verwachting op sporensites bleef op basis van het landschappelijk bodemonderzoek overeind. De resultaten hebben aangetoond dat voor die delen van het plangebied waar een AC-profiel zonder sliblaag werd vastgesteld, nog steeds een archeologisch potentieel geldt.

Na het aftoetsen van de geplande verstoringsdiepte met de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek kon worden geconcludeerd dat bij de geplande ingrepen binnen dit dossier geen relevante archeologische niveaus geraakt zullen worden, rekening houdend met een buffer van 30 cm. Er worden geen verdere maatregelen geadviseerd.

Bron: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/25605>

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de vervanging van de huidige brug over de gekanaliseerde Zenne door een fietsbrug en de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg voor vrachtverkeer op de linkeroever van de Zenne tussen de nieuwe fietsbrug en de Jan Frans Willemsstraat. Het volledige plangebied heeft een oppervlakte van ca. 7679 m² en is in gebruik als grasland.

Vilvoorde is gegroeid vanuit een nederzetting nabij een voorde in de Zenne en kruispunt van verschillende wegen. De groei en ontwikkeling van de stad is dan ook onlosmakelijk verbonden met de rivier. Gelet op het urbane karakter van de omgeving, de verschillende kanalen, wegen en industriezones is het oorspronkelijke landschap rondom de stad reeds grondig gewijzigd. Het plangebied bevindt zich ten noordwesten van het stadscentrum, in het vroegere overstromingsgebied langs de Zenne. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied dan ook een profiel weer waarvan de top is opgebouwd uit fluviatiele afzettingen van het Holoceen. De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied geen informatie weer. Verder noordwaarts zijn grote polygonen opgehoogde gronden weergegeven. Richting het zuiden zijn voornamelijk nattere zandleembodems aangeduid. De drogere randen van de Zennevallei en iets hogere opduikingen binnen het overstromingsgebied waren ongetwijfeld zeer aantrekkelijk voor groepen jager-verzamelaars. Gelet op de ligging op de rand van het overstromingsgebied wordt in dit geval uitgegaan van een relatief éénduidige en oppervlakkige archeologische situatie.

Uit het cartografische materiaal kan afgeleid worden dat het plangebied zich op de oostelijke rand bevindt van het overstromingsgebied langs de Zenne. Op de Deventerkaart is de omgeving van het plangebied ingekleurd als natter grasland en vrij van enige bebouwing. Het verbindingskanaal met de Rupel verder naar het westen is reeds aangeduid. Deze situatie is ook nog steeds te herkennen op de Ferrariskaart. Het plangebied is duidelijk gelegen in de overgangszone tussen het alluvium en hoger en droger terrein in het oosten. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is geen wezenlijke verandering op te merken inzake het landgebruik. De omgeving van het plangebied blijft vrij van enige bebouwing. In de periode 1931 en 1955 wordt de loop van de Zenne aangepast en gekanaliseerd waardoor de huidige toestand tot stand komt. Op het plan van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is de huidige situatie te herkennen. Doorheen de orthofotosequentie is te zien dat beide zijden van de gekanaliseerd waterloop stelselmatig worden ingenomen door industrie. Op zowel het plan van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw als op het oudste luchtbeeld zijn ter hoogte van het plangebied nog structuren op te merken. Op het beeld van de jaren '80 is de huidige toestand te zien.

In de ruime omgeving van het plangebied zijn reeds meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd. Op het kaartbeeld van de CAI is te zien dat de meerderheid van de gekende vindplaatsen en indicatoren zich ter hoogte van de historische stadskern van Vilvoorde, ten zuiden van het plangebied, bevinden. Het merendeel van de waarnemingen in de stadskern betreft resten van wonen en werken in de laatmiddeleeuwse en voornamelijk vroegmoderne stad. Verder richting het noordwesten maakt de CAI melding van de aanwezigheid van een Romeinse weg die werd waargenomen op een diepte van ca. 1,5 m onder het maaiveld. Verder noordwaarts, ter hoogte van de 'Notelarenberg', werden de restanten van een motteheuvel met toren in kaart gebracht die zich in op een oude meander van de Zenne bevond. Naast deze tastbare resten zijn in de omgeving van het plangebied ook een ruim

aantal cartografische indicatoren gekend van landelijke infrastructuur zoals hoeves en (water)molens en stedelijke infrastructuur zoals vestingen en poorten.

Hoewel in de omgeving van het plangebied zeer zeker uitgegaan dient te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed wordt de kans op wezenlijke kenniswinst bij verder onderzoek in dit geval als beperkt ingeschat.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt).....	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).....	10
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	11
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	11
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	12
Figuur 9: Hoogteverloop ZW-NO	12
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	13
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	13
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	14
Figuur 13: Vilvoorde en omgeving volgens de kaart van Jacob van Deventer, ca. 1545 (© AGIV-KBR).....	18
Figuur 14: Projectgebied bij benadering t.a.v. de kaart van Jacob van Deventer, ca. 1545 (© AGIV-KBR).....	18
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt).....	19
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt).....	19
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	20
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	20
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt).....	21
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Topografische kaarten van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, opname 1950-70 (© geopunt)	21
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	22
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	22
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	23
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	23
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. meest recent (© geopunt) ...	24
Figuur 26: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	25
Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de (Archeologie)nota's en eindverslagen (©Geopunt).....	33

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

